

POLITIET

ÅRSBERETNING KRIPOS

2009

Forord

Kripos fylte 50 år i 2009, og har i likhet med de foregående årene hatt en fortsatt tilførsel av nye oppgaver og ansvarsområder. Kriminalitetsbildet er også i løpende utvikling, med stadig mer kompliserte saker som i stadig større grad omfatter flere politidistrikt og har internasjonale tilknytninger.

Disse forholdene stiller større krav til politiet og til samhandling mellom ulike enheter. Hovedutfordringen har vært og er å få en god rolleforståelse og avklare hvilken kompetanse distriktene selv bør inneha, og i hvilken grad de kan forvente bistand fra Kripos. Kjernen i Kripos' virksomhet er fortsatt det tradisjonelle bistandskonseptet, men bistandens innhold må være tilpasset distriktenes behov. Dette er en dynamisk prosess hvor vi må ta hensyn til endringer i samfunnsforhold og kriminalitetstrusselen, så vel som den teknologiske utviklingen. I 2009 startet Kripos med dialogmøter med samtlige politidistrikter for å diskutere hvordan vi i fellesskap best kan løse de utfordringer vi står overfor.

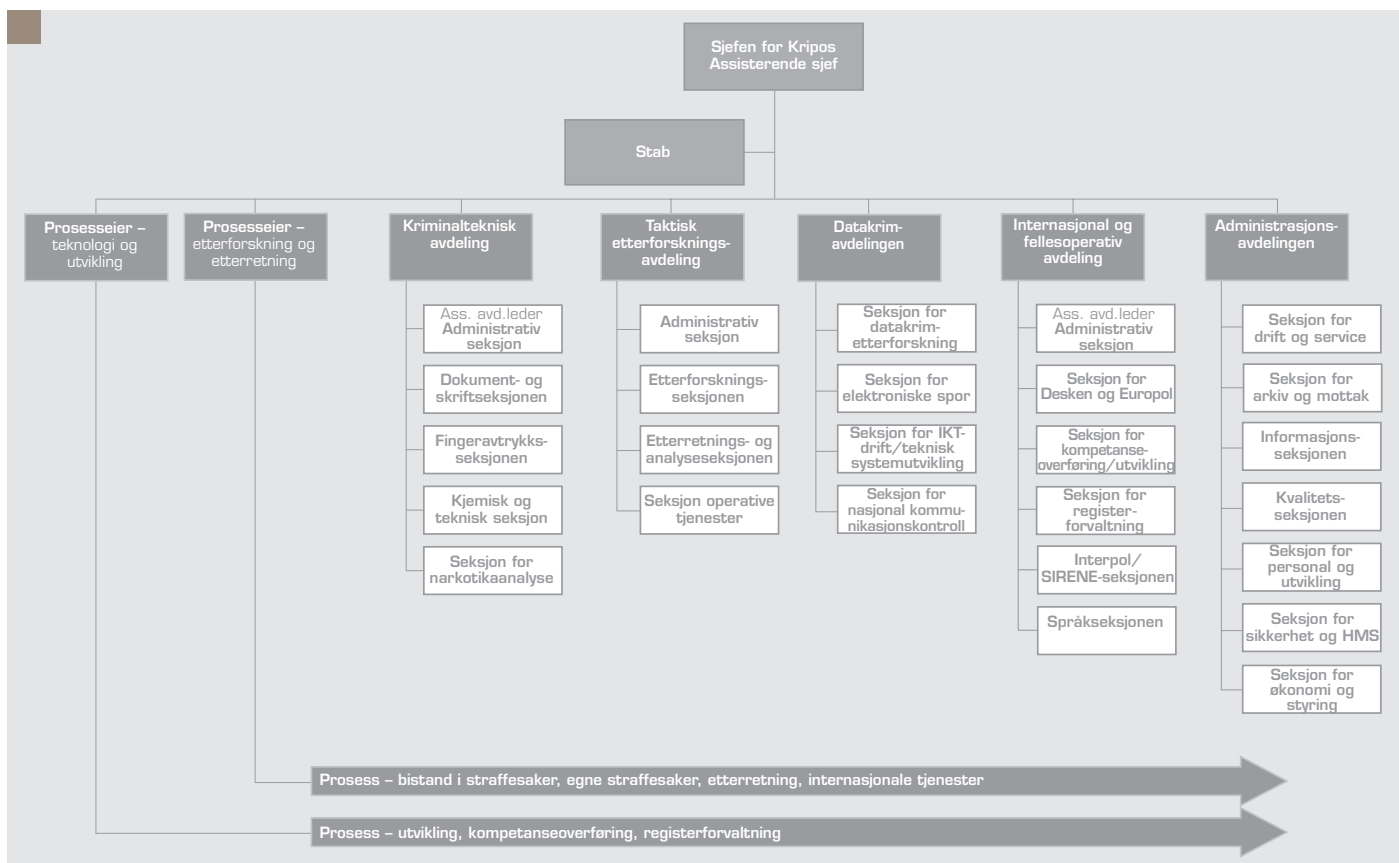
Kripos etterforsker også egne saker innenfor områder der vi er tildelt et særskilt ansvar, eller saker som vi har særlige forutsetninger for å løse. Vi forventer en økning i saker hvor Kripos må foreta en innledende etterforskning før det kan avklares til hvilket politidistrikt den videre etterforskningen bør legges. Utviklingen viser at etterforskningen innenfor den internasjonale, organiserte kriminaliteten får et mer proaktivt preg. Dette gir særlige utfordringer og krever god samhandling mellom Kripos og distriktene. Saker fra i fjor, som operasjonene «Pink BMW» og «Andromeda», er gode eksempler på at politiet lykkes med dette.

Jeg vil også fremheve Kripos' ansvar for det internasjonale politisamarbeidet, som er av avgjørende betydning i en tid hvor mesteparten av den organiserte kriminaliteten i Norge har forbindelser til utlandet.

Kripos vil fortsette å spille en sentral rolle i politiets totale innsats i kriminalitetsbekjempelsen. I denne årsberetningen gir vi en generell beskrivelse av Kripos' ansvarsoppgaver og virksomhet, og illustrerer virksomheten med en del konkrete sakseksempler fra fjoråret.

Ketil Haukaas

Virksomhetsbeskrivelse

Kripos er et kompetansesenter for norsk politi som har som hovedmål å forebygge og bekjempe organisert og annen alvorlig kriminalitet. Kripos etterforsker og fører i retten komplekse og alvorlige saker innen organisert kriminalitet og yter bistand innen taktisk og teknisk etterforskning. Kripos ivaretar funksjonen som nasjonalt kriminalteknisk laboratorium og er behandlingsansvarlig for sentrale informasjonssystemer som brukes i politiet. Videre er Kripos også nasjonalt kontaktpunkt mellom norsk og utenlandsk politi og ivaretar oppgaver som følger av internasjonale konvensjoner og avtaler. Kripos leder også den nasjonale identifiseringsgruppen som mobiliseres ved ulykker og katastrofer.

Kripos' kjernevirksomhet

■ Taktisk etterforskning

Kripos har spisskompetanse og yter bistand innen etterforskningsledelse, generell taktisk etterforskning (som avhør og prosjektledelse) og operativ kriminalanalyse.

■ Teknisk etterforskning

Det nasjonale kriminallaboratoriet utfører undersøkelser og analyser av spormateriale fra alle typer straffesaker, herunder datatekniske og internettrelaterte undersøkelser. Kripos gjennomfører også åstedsundersøkelser etter anmodning fra politidistriktene.

■ Kriminaletterretning

Kripos samler inn, bearbeider og analyser informasjon om kriminelle nettverk og aktører med det formål å initiere straffesaker, gi oppdatert informasjon til politidistriktene samt utarbeide trusselvurderinger.

■ Forvaltning av registre for bruk i politiet

Kripos er ansvarlig for å forvalte og utvikle flere av politiets sentrale registre og informasjonssystemer. Kripos skal tilrettelegge instruks og regelverk for bruk i politidistriktene og følge opp kvalitet og rutiner. Noen av de viktigste registrene i politiet føres og forvaltes i sin helhet av Kripos, slik som fingeravtryksregisteret og DNA-registeret.

■ Metodeutvikling

Gjennom å arbeide med et bredt spekter av alvorlige og prinsipielle saker, samt gjennom medlemskap i internasjonale faglige nettverk utvikler Kripos kunnskap som omsettes til nye hjelpemidler og nye metoder til bruk i hele politiet.

■ Kompetanseoverføring i politiet

Som nasjonalt kompetansesenter driver Kripos utstrakt tilrettelegging av kompetanse og hjelpemidler for bruk i hele politiet. Dette gjøres gjennom egne nettportaler, produksjon av instruksjonsfilmer og annet materiell, samt gjennom tilbud til hele politiet om kurs, foredrag, besøk og hospitering.

■ Egne straffesaker

Kripos etterforsker organisert og annen alvorlig kriminalitet. Kriterier ved utvelgelse av saker er bl.a.

- saker som ikke naturlig hører hjemme i et politidistrikt
- saker som krever spesiell kompetanse som kun finnes ved Kripos
- saker som har særskilt behov for internasjonal politisamarbeid
- saker som går mer på menneskeverd enn materielle verdier

Kripos har videre et nasjonalt ansvar for etterforskning av datakriminalitet, internasjonale krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten

■ Internasjonalt politisamarbeid

Kripos ivaretar den løpende kontakten med utenlandsk politi og andre internasjonale samarbeidspartnere. Kripos er det nasjonale kontaktpunktet for internasjonalt politisamarbeid og har ansvar for kontakten med:

- Interpol
- Europol
- Schengen informasjonssystem (SIS)
- Frontex
- Baltic Sea Task Force
- Baltic Sea Region Border Control Cooperation
- sambandspersoner i 24 land tilknyttet PTN-samarbeidet (politi og toll i Norden)

Ved utgangen av 2009 var det 425 personer ansatt ved Kripos. Om lag halvparten er politiutdannet/jurister, mens de øvrige har annen bakgrunn/utdanning. Kripos ble i 2009 tildelt totalt 333 millioner kroner. Dette beløpet inkluderer inntekter, refusjoner, overskridelsesfullmakter og øremerkede midler til blant annet Rådet for organisert kriminalitet.

Etterforskning mulige krigsforbrytelser

Kripos etterforsker 19 personer i Norge som mistenkes for å ha deltatt i folkemordet på tutsier i Rwanda i 1994. Denne typen saker har høy prioritet, men er spesielt krevende å løse.

Kripos har siden 2005 hatt det nasjonale ansvaret for å etterforske saker som omhandler krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten eller folkemord. Dette er et svært komplisert og ressurskrevende saksfelt.

Det dreier seg oftest om norske eller utenlandske statsborgere bosatt i Norge, som mistenkes for å ha begått internasjonale forbrytelser i et annet land. Det meste av etterforskningen må dermed foregå i utlandet. Etterforskerne må forholde seg til en lang rekke kompliserende faktorer – som for eksempel fremmed språk, kultur og lovgivning, traumatiserte vitner og ofre, og konfliktfylte og farlige områder.

I 2007 mottok Kripos fra Det nasjonale statsadvokatembetet etterforskningsordrer mot 19 rwandesere som angivelig skulle oppholde seg i Norge. Myndighetene i Rwanda mistenker dem for å ha vært delaktige i folkemordet på tutsier. Kripos har gitt sakene høy prioritet, og en omfattende etterforskning pågår fremdeles. Kripos etterforsker også flere andre saker som omhandler krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten eller folkemord. Videre bruker Kripos betydelige ressurser på å innhente informasjon om hendelser og navngitte personer, for å finne ut om det er grunnlag for å starte etterforskning.

Kripos har siden 2005 behandlet fire begjæringer om utlevering av krigsforbrytere fra henholdsvis Kroatia, Serbia, Bosnia-

Hercegovina og Kosovo. Utleveringsvilkårene blir prøvd for retten, men det er Justisdepartementet som til slutt tar den endelige beslutningen om vedkommende skal utleveres.

I 2007 begjærte både Kroatia og Serbia samme mann utlevert, en 46 år gammel serber med kroatisk statsborgerskap. Han ble til slutt utlevert til Serbia, og i juni 2009 dømte krigsforbryterdomstolen i Beograd ham til 20 års fengsel for drap på minst 200 krigsfanger og sivile. Saken var banebrytende i Norge. Dette er første gang siden rettsoppgjøret etter andre verdenskrig at noen er blitt utlevert fra Norge for å straffeforfølges for krigsforbrytelser.

I april 2007 pågrep Kripos en 42 år gammel bosnier som var etterlyst i Bosnia-Hercegovina, siktet for frihetsberøvelse og mishandling av fanger. Denne saken har i

EGNE SAKER

Kripos har et nasjonalt ansvar for å etterforske internasjonale krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten. I tillegg etterforsker Kripos årlig et lite antall store sakskomplekser innenfor organisert og annen alvorlig kriminalitet. Dette er sakskomplekser med et betydelig internasjonalt tilsnitt, som av den grunn ikke er naturlig hjemmehørende i et politidistrikt, eller som krever spesiell kompetanse som bare finnes ved Kripos.

2008 og 2009 versert i alle tre rettsinstanser, og endelig avgjørelse er ennå ikke tatt.

I mars 2009 pågrep Kripos en 40 år gammel borger av Serbia og Kosovo, som er siktet for krigsforbrytelser i Kosovo. Både tingretten og lagmannsretten har besluttet at vilkårene for utlevering til Kosovo er til stede. En anke til Høyesterett førte ikke fram, og departementet skal ta endelig stilling til saken.

Drap med ukjent gjerningsmann

Søndag 26. juli 2009 rundt klokken 0130 ble en 19-åring funnet drept på gressplenen utenfor en boligblokk i Kongsvinger.

Offeret hadde betydelige stikkskader. Etterforskningen avdekket at den unge mannen var hjemmehørende i Kongsvinger.

Hedmark politidistrikt anmodet Kripo om teknisk og taktisk bistand. Dette ble innvilget, og etterforskningen ble styrt fra Kongsvinger politistasjon. Ved åstedet, rundt to kilometer fra sentrum av Kongsvinger, er det sju boligblokker. Til tross for tett bebyggelse var det ingen av beboerne som kunne tilføre etterforskningen noen opplysninger om hva som hadde skjedd.

Offeret var ikke kjent av politiet, men etter hvert ble det klart at han vanket i et rusbelastet miljø. Etterforskningen ble derfor rettet mot dette miljøet. Rusmis-

BISTAND

Bistand til politidistriktene i alvorlige og komplekse straffesaker er en viktig del av Kripo's kjerneoppgaver. Kripo har som mål å tilpasse og spisse bistanden til det oppdraget som skal løses, og den kompetanse politidistriktene besitter. Målet er å bidra til rask oppklaring med god kvalitet gjennom stedlig eller konsultativ bistand, eller ved å foreta kriminaltekniske eller datatekniske undersøkelser av innsendt materiale.

bruk gjorde det vanskelig for vitnene i miljøet å forklare seg detaljert om sine egne bevegelser, omgangskrets og gjøremål i de aktuelle dagene og timene før og etter drapshandlingen. For polititjenestemennene som foretok avhørene, ble dette en

Registrerte innsendte saker ved Kriminalteknisk avdeling

Sakstyper	2006	2007	2008	2009
Narkotikaanalyse	12 081	9 563	8 404	8 897
Narkotikadestruksjon	9 352	10 859	11 245	12 992
Sum narkotikasaker	21 433	20 422	19 649	21 889
Generell kjemi	611	507	500	535
Dokument- og skriftsaker	459	626	596	488
Overflatespor	3 048	2 410	1 938	1 734
Sum andre laboratoriesaker	4 118	3 543	3 034	2 757
Fingeravtrykkssaker fra åsted	5 972	5 352	5 158	4 912
Totalt	31 523	29 317	27 841	29 558

Tabellen for narkotikasaker viser at antall destruksjonssaker har økt betydelig i forhold til antall analysesaker de siste tre årene. Dette skyldes en økende og mer bevisst bruk av Riksadvokatens foreleggsdirektiv av juli 2006.

Mindre saker avgjøres nå oftere ved forelegg uten forutgående kjemisk analyse. På den måten blir analysekapasitet frigjort til de større sakene. Som en følge av denne utviklingen har Kripo forbedret restansesituasjonen betydelig selv om det samlede antall narkotikasaker er relativt stabilt.

ekstra stor utfordring. Opplysningene som framkom, måtte sjekkes og dobbeltsjekkes før de kunne brukes videre i etterforskningen.

Det var svært få tekniske spor i saken, men det ble sikret en blandingsprofil med DNA både fra offeret og fra en ukjent mann. En mann, født i 1987, ble sikret i saken på grunnlag av bl.a. bruk av offerets mobiltelefon.

Da også den siktedes DNA viste seg å være identisk med DNA-profilen som ble sikret fra offeret, var det åpenbart for etterforskningsteamet at saken nærmet seg en oppklaring. Etter hvert erkjente siktede drapet i detalj.

Kriminalteknisk etterforskning

Teknisk etterforskning består av undersøkelser og analyser av spormateriale fra alle typer kriminalsaker. Ved Kriminalteknisk avdeling ble det gitt bistand til åstedsundersøkelser i til sammen 152 saker i 2009. Gjennomgående for all bistand er at denne er relatert til alvorlige hendelser som drap, mistenkelige dødsfall, større branner (omkomne) osv. – ikke nødvendigvis straffbare forhold. I noen tilfeller kan det være like viktig å utelukke at det har skjedd en straffbar handling.

Utgangspunktet for tilbud om stedlig bistand er at Kripos stiller med høyt kvalifisert spesialistkompetanse.

Teknisk etterforskningsbistand 2001–2009 – åstedsundersøkelser

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
82	109	118	149	167	167	151	179	152

Stedlig etterforskningsbistand

Når Kripos innvilger bistand – enten denne er stedlig eller konsultativ – så vektlegger man å bistå i saker hvor politidistriktene selv mangler kompetanse. Dette innebærer at Kripos tilpasser sin bistand til den konkrete kompetansen som etterspørres, for eksempel taktisk etterforskningsledelse, dommeravhør, operativ kriminalanalyse m.v. Følgelig vektlegger man å bistå med personell som innehar høy faglig spisskompetanse, for å sikre god kvalitet.

Taktisk etterforskningsbistand

Kripos mottok 115 nye bistandsanmodninger i 2009 – noe som er en økning sammenlignet med 2008 hvor det tilsvarende tallet var 83. Majoriteten av bistandsanmodningene var relatert til grove voldssaker, for eksempel drap, grov legemsbeskadigelse og seksuelle overgrep/voldtekt. Kun en mindre andel av bistandsanmodningene var av en annen karakter, så som grov narkotikakriminalitet, ran m.v.

Økningen i antall bistandsanmodninger i 2009 sammenlignet med 2008 må særlig tilskrives to forhold: 1) flere dommeravhør og 2) at Kripos i løpet av 2009 lanserte et nytt verktøy som effektiviserer gjennomgang av beslag av video/bildemateriale som gjøres i tilknytning til internettrelaterte/seksuelle overgrepssaker. I til sammen åtte saker har bistandsanmodningen vært trukket tilbake eller avslått. Disse tilfellene begrenser seg til enklere oppdrag som distriktene har funnet å kunne løse selv, eller tilfeller der Kripos ikke har kunnet prioritere disse sakene.

Bistandsanmodninger 2008–2009

Nye anmodninger		Innvilget stedlig bistand		Innvilget konsultativ bistand		Avslåtte anmodninger	
2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
83	115	63	88	14	19	6	8

Operasjon Pink BMW – serbiske vinningskriminelle

■ Høsten 2009 startet Kripos etterforskning av et serbisk miljø som var mistenkt for å planlegge grov vinningskriminalitet i Norge.

I startfasen rettet Kripos etterforskningen mot to navngitte serbere som ankom Norge 18. oktober 2009. Etter få dager ble den utvidet til også å gjelde to serbere som allerede befant seg i Norge. Politiet fulgte nøye med på hva disse fire foretok seg. Samtidig hadde etterforskerne ved Kripos et tett og godt samarbeid med serbisk politi. Etterforskningen avdekket at nettverkets virksomhet var nøye planlagt og organisert.

I tiden før pågripelsen gjennomførte serberne blant annet en omfattende kartlegging av privatpersoner og selskaper i Norge. Politiet mistenkte at nettverket planla å rane noen av disse objektene.

For Kripos var det sentralt å avverge eventu-

elle tilslag der personer ble satt i fare. 28. oktober 2009 pågrep politiet derfor de fire serberne, som da holdt til på Jeløya ved Moss. De ble siktet for forsøk på grovt ran. Under denne operative fasen av etterforskningen var hele ni politidistrikter involvert.

En av de fire siktede klarte å rømme fra politiet under aksjonen på Jeløya. Etter få dager ble fjerdemann pågrepet i Oslo. Han befant seg da sammen med en serbisk kvinne. Hun ble senere domfelt for å ha hjulpet en person som var på flukt fra politiet.

Politiets videre etterforskning har avdekket at dette nettverket har stått bak omfattende vinningsforbrytelser i østlandsområdet. Tyvgodset ble plassert på ulike depoter, for

senere å bli transportert ut av Norge. En transportør fra Serbia ble pågrepet med tyvegods verdsatt til flere millioner kroner. Denne delen av saken er overlatt til Prosjekt Grenseløs – en ekspertgruppe fra fire politidistrikter som har spesialisert seg på å ta omreisende, kriminelle østeuropeere.

Totalt er ni personer pågrepet i forbindelse med Operasjon Pink BMW. Flere av de siktede er kjent av politiet i andre europeiske land for samme type kriminalitet. Det nasjonale statsadvokatembetet har tatt ut tiltale mot fire av disse personene. Tiltalebeslutningen omhandler blant annet forbund om å begå alvorlige straffbare handlinger som ledd i organisert kriminalitet.

Foto: John T. Pedersen/Dagbladet

Ny DNA-lovgivning gir resultater

I 2009 merket politiet for alvor følgene av DNA-reformen fra 2008. Den har bidratt til å oppklare en rekke saker, men har også vært krevende for Kripos.

I september 2008 fikk politiet utvidet rett til å registrere DNA-profiler til bruk under etterforskning og i strafferettspleien. Lovendringen har ført til at politidistriktene sender inn stadig flere prøver til analyse, og DNA-registeret hos Kripos vokste jevnt og trutt i 2009. Jo flere DNA-profiler som er registrert, jo større er sjansen for treff og oppklaring av saker.

Tall fra utgangen av 2009 viser en gledelig utvikling det første hele året med ny DNA-lovgivning. I 2009 ble 988 personer identifisert og 444 saker knyttet sammen gjennom søk i DNA-registeret. For 2008 var de tilsvarende tall 601 og 190.

DNA-registeret hos Kripos består av tre deler: – identitetsregisteret med DNA-

profiler på straffedømte, etterforskningsregisteret med mistenkte eller siktede, og sporregisteret, som inneholder DNA-profiler med ukjent identitet. Disse tre kan søkes mot hverandre, og mot tilsvarende registre i andre land. Et velfungerende internasjonalt samarbeid øker effekten av DNA-spor, noe eksemplene nedenfor viser.

DNA-spor ga treff i Tyskland

I september 2009 sikret Salten politidistrikt blodspor etter et grovt tyveri i en ur- og gullsmedforretning. Sporet ble søkt i det norske DNA-registeret, uten resultat. Men i Tysklands DNA-register ble det treff på en polsk borger. Der var han kjent av politiet for blant annet tyveri og forsøk på grovt ran. Personen ble etterlyst gjen-

nom Interpol og Schengen Informasjonssystem, SIS. Fire måneder etter tyveriet i Nordland ble han pågrepet og varetektsfengslet i Frankrike.

DNA-spor fra litauer i Nord-Trøndelag

Nord-Trøndelag politidistrikt sikret spor på åstedet etter et grovt tyveri. Sporet ble søkt i det norske DNA-registeret med negativt resultat. Deretter sendte Interpol Oslo sporet videre til søk i andre europeiske land. I DNA-registeret i Østerrike ble sporet knyttet til en litauisk statsborger. Han hadde begått en rekke grove tyverier i Østerrike. Det viste seg at vedkommende sonet i Norge, i Helgeland politidistrikt. Helgeland ble gjort oppmerksom på dette, og besluttet at vedkommende skulle inn i identitetsregisteret over straffedømte.

Patroljehunder på etterutdanning

Politihøgskolen har i samarbeid med Kripos gjennomført tilleggsutdanning av fem hundeevipasjer. Hovedtema var nedgravde gjenstander, lik og liklukt, blod og sæd.

I de fleste volds-, sedelighets- og drapssaker er blod, sæd og liklukt svært relevante spor, men åstedene kan være vanskelige å finne eller avgrense. Da kan kriminalsøkhunder være til stor hjelp, både innendørs og utendørs. Hundene kan bidra til å påvise den meste aktuelle delen av et åsted, der det er størst sannsynlighet for å finne blod, sæd, lik og nedgravde gjenstander.

Hundeførerne har som en del av tilleggsutdannelsen fått en grundig innføring i åstedsopptreden og -metodikk, for eksempel hvordan man skal unngå oversmitting. De har også fått opplæring i bruk av forprøvsmidler som kan påvise blant annet blod og sæd. Det er en stor fordel at hundeførerne har god kjennskap til kriminalteknikk, og det er ønskelig med et tett og godt samarbeid mellom hundefører og kriminaltekniker. Det er laget rutiner og prosedyrer for denne typen søk.

Samarbeidet mellom Politihøgskolen og Kripos har resultert i at det nå finnes kriminalsøkhunder som kan brukes der åstedene ikke er klart definert eller avgrenset. Hundenes innsats kan være avgjørende, og tester viser at hundeevipasjene holder et svært høyt nivå. Hundene er i stand til å påvise 0,1 ml sæd som har ligget ute i skogsterreng i 48 timer. Hundene kan også påvise usynlige mengder blod/blodrester, for eksempel bloddrypp innendørs som er forsøkt vasket bort.

Operasjon Viking

– en felles nordisk aksjon

■ Klokken seks om morgenen den 16. juni 2009 aksjonerte nordisk politi samtidig mot 81 adresser i fire land. Flere titalls personer ble pågrepet og siktet for distribusjon av overgrepsmateriale på Internett.

I 2008 besluttet de nordiske justisministrene at nordiske datakrimenheter skulle samarbeide om å bekjempe internetrelaterte seksuelle overgrep. Under ledelse av Danmark ble Operasjon Viking satt i gang. Målet med operasjonen var å avdekke deling av ulovlige overgrepsfiler via åpne fildelingsnettverk.

Aktiviteten på et av fildelingsnettverkene ble fulgt nøye i lengre tid før aksjonen i juni 2009. Hvert land valgte så ut 15 til 20 mistenkte personer. De ble valgt ut på bakgrunn av hvor mange ulovlige filer som ble identifisert, og om vedkommende hadde tidligere dommer i sedelighetssaker. Det spilte også inn om de mistenkte hadde tilgang til barn via arbeid eller via verv på fritiden.

Bevisinnsamlingen ble avsluttet 7. mai 2009. Fra 11. mai arbeidet Kripus med å identifisere og velge ut mistenkte. Norsk politi valgte å konsentrere seg om 15 personer. Om morgenen den 16. juni gikk politiet i Norge, Sverige, Finland og Danmark til samtidig aksjon mot de mistenkte.

Kripus opprettet straffesak på de enkelte mistenkte, og sendte deretter de 15 sakene ut til elleve politidistrikter. Med sakene fulgte også momentliste til bruk i avhør, rapporteringsskjema, veiledning til data-teknisk undersøkelse og beslutning om pågripelse. Kripus hadde således en koordi-

nerende rolle under operasjonen. Politidistriktene sørget selv for å pågripe mistenkte personer, ransake boliger, gjøre avhør og analysere beslaget. Deretter rapporterte politidistriktene resultatet av aksjonen inn til Kripus. Det ble gjort pågripelser i samtlige 15 saker. Politidistriktene skal selv føre sakene i retten, og de arbeider fortsatt med å gjennomgå og analysere databeslagene.

I forbindelse med Operasjon Viking tilbød Kripus sitt såkalte omvendte bistandskonsept. Mens det oftest er Kripus som reiser ut og bistår politidistriktene, så har politidistriktene i denne saken blitt tilbudt å komme til Kripus og analysere overgrepsmaterialet i fagmiljøet ved Kripus.

ETTERRETNING

For å kunne møte den trusselen dagens og fremtidens kriminalitet utgjør, samler Kripus kontinuerlig informasjon om kriminelle nettverk, mobile kriminelle og kriminalitet som utgjør en særlig trussel for enkeltmennesket, eller som utgjør en særlig samfunnsrisiko. Økt kunnskap om den faktiske kriminaliteten eller om kriminalitetstrender som kan komme til å ramme Norge, er en kritisk suksessfaktor for politiet – både for raskere å oppklare begått kriminalitet, men også for å kunne iverksette forebyggende tiltak. Økt samarbeid – nasjonalt og internasjonalt – er påkrevd når det gjelder all etterretningsvirksomhet.

Norsk teknologi-suksess

■ Kripos har utviklet programvaren som ble brukt til å finne mistenkte under Operasjon Viking. Programvaren NordicMule har vakt stor internasjonal interesse.

UTVIKLING

Kripos skal utvikle, prøve ut og tilrettelegge metoder for bruk i hele politiet. Kripos ivaretar mange sentrale nasjonale og internasjonale funksjoner på vegne av myndighetene og norsk politi. Dette gir Kripos et unikt helhetsbilde av utvikling, trender, behov og løsningsalternativer på en rekke fagområder innenfor kriminalitet og kriminalitetsbekjempelse. Kripos gis nytt ansvar og utvikler stadig nye tjenester og produkter til nytte for politiet.

I forbindelse med Operasjon Viking trengte politiet i de nordiske landene en effektiv programvare for å finne brukere av ulovlig overgrepsmateriale på Internett. Kripos utviklet programvaren NordicMule, som i utgangspunktet er basert på en idé fra brasiliansk politi. Operasjon Viking ble en ubetinget suksess, mye takket være den norskutviklede programvaren. Flere titalls personer i fire land ble pågrepet, mistenkt for distribusjon av ulovlig overgrepsmateriale. NordicMule fikk svært god omtale etter aksjonen.

I 2009 ble NordicMule lansert for alle Europols medlemmer. Programvaren ble positivt mottatt, og Europol ser på den som et viktig bidrag for å bekjempe distribusjon av overgrepsmateriale på Internett. I 2010 skal NordicMule etter planen lanseres for alle medlemslandene i Interpol.

Ulovlig overgrepsfilmer og -bilder på Internett er et stadig økende problem internasjonalt, og det er teknologisk vanskelig å finne både brukere og produsenter av materialet. Samtidig er dette en høyt prioritert oppgave for politiet i både inn- og utland. NordicMule gjør det lettere for politiet å finne gjerningspersonene. Ved hjelp av NordicMule kan etterforskerne

lete etter kjente overgrepsfilmer og -bilder. Slike filer legges ofte ut i såkalte fildelingsnettverk. NordicMule søker gjennom fildelingsnettverkene etter disse publiserte, kjente overgrepsfilene. Når filene observeres, er politiet på sporet av brukerne. Programvaren logger hvem som laster de ulovlige filene opp eller ned. Løsningen kan avgrense sporing av personene til for eksempel ett eller flere land.

Kripos har også utarbeidet en manual som følger med programvaren. Denne manualen gir etterforskerne en fullstendig oppskrift på hvordan man skal analysere og gjennomgå beslag som er gjort ved hjelp av NordicMule. Det gir unik dokumentasjon, og Norge setter med dette en internasjonal standard for hvordan databeslag skal analyseres og tolkes.

Med NordicMule har politiet fått et effektivt verktøy i kampen mot distribusjon av ulovlig overgrepsmateriale. En rekke land har allerede gitt signaler om at de ønsker å ta i bruk den norskutviklede programvaren. NordicMule er en teknologisk suksesshistorie, som forhåpentlig vil bidra til å finne tusenvis av nettkriminelle over hele verden – og bidra til å avverge overgrep mot barn.

Etterlyste personer og gjenstander

Den 26. september 2009 ble en nederlender som har bortført sine to barn, etterlyst av nederlandsk politi gjennom Schengen informasjonssystem, SIS. Dagen etter ble han pågrepet i Jotunheimen.

Nederlandsk politi fryktet at faren ville ta livet av de to barna og seg selv. Det lyktes imidlertid norsk politi å komme i kontakt med mannen før det hadde tilstøtt barna noe. Alle tre ble funnet i den norske fjellheimen, og den etterlyste mannen ble pågrepet og brakt til Lillehammer.

Schengen informasjonssystem, SIS, er et tiltak i kampen mot grensekryssende kriminalitet og ulovlig innvandring. Her registreres blant annet etterlyste og uønskede personer, etterlyste kjøretøy, pass og våpen. SIS ble opprettet for å kompensere for at personkontrollene ved de indre landegrensene falt bort med Schengen-samarbeidet.

I 2009 har det vært en økning i antall treff i SIS, viser tall fra Kripos. Økningen kan dels forklares med at ti nye land koblet seg til systemet i 2007. En stor del av

etterlyste norske kjøretøy som er funnet igjen i utlandet, kom til rette i de ti nye medlemslandene. Dette gir seg også utslag i antall treff i Norge på utenlandske personer som skal pågripes (artikkel 95 i tabell). Halvparten av de etterlyste som er pågrepet i Norge, er innmeldt i SIS av de nye medlemslandene.

71 personer ble i 2009 etterlyst via SIS i Norge for pågrepelse og utlevering (artikkel 95). Dette tallet har ligget på noenlunde samme nivå siden 2001. Når det gjelder treff på disse personene i andre land, altså hvor mange som faktisk er pågrepet, har det vært en økning på hele 42 prosent fra 2008. De fleste er pågrepet i Tyskland, Nederland og Sverige.

Av tredjelandsborgere som er registrert som utvist i SIS (artikkel 96) i Norge, har det vært 168 treff i utlandet. Det vil si at

REGISTERFORVALTNING

Informasjon som omhandler de kriminelle har gjennom tid blitt samlet i registre, og er et av politiets mest effektive redskap i kriminalitetsbekjempelsen. Ved hjelp av disse registrene oppklarer politiet daglig mange forbrytelser. Kripos har alltid hatt en sentral rolle som registerfører for politiet, og har utviklet og tilrettelagt disse tjenestene for politiet i tråd med utviklingen av lowerket og den teknologiske utviklingen. Myndighetene og befolkningen skal ha tillit til politiets behandling av personinformasjon og føle trygghet for måten informasjonen blir brukt på.

de utviste personene er dukket opp i et annet Schengen-land. Dette tallet utgjør så mye som en tredobling fra 2008. En forklaring kan være at UDI har økt sin innsats på dette området. I 2009 registrerte UDI over dobbelt så mange utviste tredjelandsborgere i SIS sammenlignet med de siste årene. Kripos kvalitetssikrer alle meldinger som registreres av UDI, og bistår med å innhente tilleggsinformasjon fra utenlandske myndigheter.

Politidirektoratet har i samarbeid med Kripos etablert et kompetansenettverk på internasjonalt politisamarbeid. Politiet i hele landet må stadig oftere samarbeide med politi i andre land, fordi grensekryssende hverdagskriminalitet blir stadig mer vanlig. Målet med nettverket er spesielt å øke forståelsen av politiets rolle i Schengen-samarbeidet og betydningen av å bruke SIS i etterforskning og etterretning.

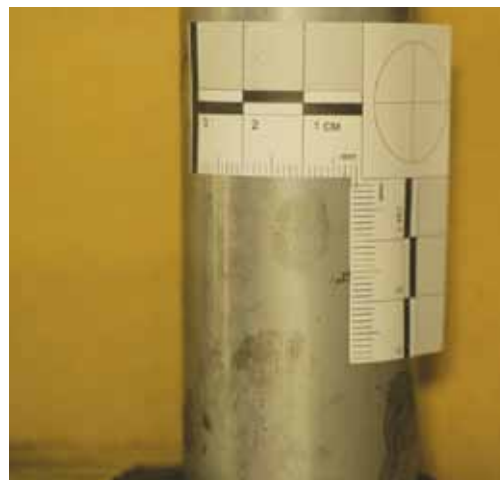
Totaloversikt treff for artikkel 95–100* i perioden januar–desember 2009

Artikkel	Treff norsk melding i utlandet	Treff norsk melding i Norge	Treff utenlandsk melding i Norge	Totalsum
Art. 95	27	0	30	57
Art. 96	168	3	74	245
Art. 97	14	0	21	35
Art. 98	46	0	18	64
Art. 99-kjøretøy	2	0	4	6
Art. 99-person	28	3	18	49
Art. 100-kjøretøy	145	0	60	205
Art. 100-våpen	1	0	0	1
Art. 100-blankodok.	0	0	14	14
Art. 100-utstedt lddok.	98	1	62	161
Art. 100-pengesedler	0	0	0	0
Totalsum alle artikler	529	7	301	837

*Refererer seg til treff i artikkel 95–100 i Schengen-konvensjonen.

Kunsttyveri i Larvik kirke – fingeravtrykk løste saken

Natt til søndag 8. mars 2009 gikk tyverialarmen i Larvik kirke. Det verdifulle maleriet «La de små barn komme til meg» ble stjålet.

Noen hadde klatret opp en stige, knust et vindu i kirken og hentet ut renessansemaleriet, som av kunstsperter anslås å ha en verdi på 15 til 20 millioner kroner. Kunsttyveriet vakte betydelig oppmerksomhet i mediene, både i Norge og utenlands.

Politiet fryktet at dette var et bestillingstyveri, og at maleriet allerede kunne være på vei ut av landet. Vestfold politidistrikt satte store ressurser på saken. Lokale kriminalteknikere begynte umiddelbart arbeidet med å sikre spor på åstedet. Samtidig pågikk det intensiv taktisk etterforskning.

Teknikere penslet frem fingeravtrykk på rammen til det knuste vinduet. På åstedet ble det også funnet en teleskopstige i aluminium, som tilsynelatende var etterlatt i snøen av gjerningspersonen(e). Her kunne

det også være fingeravtrykk. Vestfold politidistrikt kontaktet Fingeravtrykksseksjonen ved Kripog og ba om råd. Etter å ha vurdert flere alternativer anbefalte Kripog å pensle stigen med svart pulver. Kriminalteknikerne fremkalte på denne måten flere fingeravtrykk av forholdsvis god kvalitet. På dette tidspunktet var det ingen som med skjellig grunn kunne mistenkes for tyveriet.

Tidsfaktoren i slike saker er ofte svært avgjørende. Politiet i Vestfold tok derfor digitale bilder av de fremkalte fingeravtrykkene og sendte dem per e-post til Kripog. Avtrykkene fra vindusrammen ble vurdert, men disse ga ikke resultater.

Deretter undersøkte Kripog avtrykkene fra aluminiumsstigen svært nøye. Etter grundig analyse og vurdering kunne Kripog

konstatere at et fingeravtrykk var identisk med et avtrykk fra en person som allerede befant seg i fingeravtrykksregisteret.

Vestfold politidistrikt hadde nå et konkret spor å arbeide med. Dagen etter ble personen pågrepet, og seinere samme dag kom kunstsakten til rette.

Det tok mindre enn to timer fra Vestfold politidistrikt sendte Kripog bilder av avtrykkene på e-post og til en kvalitets-sikret konklusjon forelå. Denne saken er et eksempel på hvor viktig det er å prioritere rask og grundig åstedsundersøkelse. Gjennom godt politisamarbeid og utnyttelse av lokal og sentral kompetanse, lyktes politiet raskt i å løse saken.

Operasjon Andromeda – albansk nark

Kripos var i 2009 med på å slå ut et albansk narkotikanettverk som hadde fått fotfeste i en rekke europeiske land.

Vinteren 2009 fikk Kripos melding via Eurojust om et albansk narkotikanettverk som var under etablering i en rekke europeiske land, deriblant Norge. I hovedsak dreide dette seg om organisert innførsel av kokain fra Peru via Nederland til Belgia. Nettverket innførte anslagsvis 100 kilo kokain omtrent annenhver uke til Rotterdam havn. Derfra ble kokainen distribuert videre, blant annet til Italia, Tyskland, England, Litauen, Sverige og Norge.

De involverte landene gikk sammen om etterforskningen, under ledelse av Eurojust. For Norges del gikk opplysningene ut på at tre navngitte personer hadde reist til Oslo høsten 2008 for å etablere et omsetnings-

apparat for kokain. Kripos begynte sin etterforskning i mars 2009, og avdekket meget snart flere innførsler av narkotika fra Belgia til Norge.

Etterforskningen resulterte i et beslag på 4,2 kilo kokain på Ørje tollsted 9. mars. Politiet pågrep en av organisasjonens sentrale kurerer. I den innledende fasen ble saken håndtert av Østfold politidistrikt, men senere overtok Kripos etterforskningen.

En albaner fremsto som hovedmann i Norge. Han hadde direkte kontakt med hovedmennene i Belgia og Italia. Politiet avdekket at nettverket var meget godt etablert i Norge, og at en rekke godt kjente

narkotikaomsettere i østlandsområdet hadde kontakt med nettverket. Kripos anså det som svært viktig å få slått ut den albanske grupperingen i Norge før den fikk ytterligere fotfeste blant omsetterne.

Skjult etterforskning viste at en sentral pengekurér skulle komme til Oslo i april for å hente narkotikapenger til hovedmennene i Belgia. Dette resulterte i en koordinert politiaksjon i Norge og Sverige 25. april, hvor de fire hovedpersonene i den norske delen av nettverket ble pågrepet. Hos hovedmannen fant politiet blant annet en pistol og ca 6 000 ecstasy-lignende tabletter. Det ble også beslaglagt rundt 44 000 euro. Saken mot de fire har ennå

Operasjon Broken Lorry

Kripos har siden 2006 etterforsket et organisert kriminelt nettverk som har smuglet betydelige mengder narkotika til Norge. Nå er i alt 37 personer domfelt i saken.

De sentrale aktørene i Operasjon Broken Lorry kan deles inn i tre hovedgrupper. Hovedmennene var av marokkansk opprinnelse og holdt til i Rotterdam i Nederland. De har innført store mengder narkotika fra Marokko til Nederland, og derfra har stoffet blitt distribuert videre, blant annet til medhjelpere i Norge. De to hovedmennene er dømt til fengsel i 21 og 19 år for innførsel av heroin, kokain, amfetamin og hasj til Norge.

Den andre hovedgruppen var transportleddet, med base i Utrecht-området. Tre sentrale aktører drev en tilsynelatende legal transportvirksomhet, men med narkotika skjult i lasten på lastebiler. Politiet avdekket transporter til en rekke europeiske land. I første halvdel av 2006 organiserte transportleddet ti innførsler til Norge med til sammen minst 2 300 kilo hasj og 11 kilo

heroin. To av disse aktørene er idømt 21 og 19½ års fengsel.

Den tredje hovedgruppen var mottakerne i Norge. Disse har mottatt narkotika fra hovedmennene i Rotterdam og/eller transportleddet. Flere i denne gruppen er pågrepet og dømt til fengsel fra 15½ år og nedover. Nesten alle de domfelte i Operasjon Broken Lorry har fått skjerpet straff fordi de er funnet skyldige i å ha begått organisert kriminalitet. Mange er også idømt verdiinndragning i tillegg til fengselsopphold. Saken nærmer seg nå en endelig avslutning i rettssystemet. Det gjenstår bare én retts sak mot en person i transportleddet, som ble utlevert til Norge høsten 2009.

I alt er 37 personer domfelt i saken. Samlet har de fått 288 års fengsel. Operasjon Broken Lorry fremstår som en sak hvor politiet har lyktes med å forfølge sentrale bakmenn i utlandet, pågripe dem og få dem stilt for norsk domstol. Dette har medført svært strenge fengselsstraffer samt innkreving av store verdier.

Narkotikanettverk

ikke vært oppe i retten, og skyldspørsmålet er dermed ikke avgjort.

Etterforskningen i de øvrige landene fortsatte til tross for aksjonen i Norge. Det resulterte i en koordinert aksjon 2. desember hvor rundt 30 personer pågripes i henholdsvis Italia, Tyskland, Belgia, Nederland, England og Litauen. Aksjonen ble vurdert som meget vellykket, og målsetningen med å slå ut det aktuelle narkotikanettverket over hele Europa synes oppnådd.

Operasjon Andromeda viser hvor viktig det er at politiet i mange land samkjører sin innsats i slike internasjonale operasjo-

ner. Det er en forutsetning for å kunne slå ut et narkotikanettverk av denne størrelsen, og var helt helt avgjørende for at politiet lyktes med Operasjon Andromeda.

Den norske etterforskningen avdekket også opplysninger om et konkurrerende kosovoalbansk narkotikanettverk. Opplysningene ble fulgt opp gjennom skjult etterforskning i april og mai 2009, og resulterte i at fire personer ble pågripet i Norge. Politiet beslagla ni kilo heroin i forbindelse med pågripelsen. Samtidig ble det også avdekket et mottakerapparat i Norge. Totalt er det pågripet 19 personer i denne delen av etterforskningen.

Operasjon Cochabamba – kokainsmugling fra Bolivia

I 2009 avdekket Kripos i samarbeid med boliviansk politi et omfattende norsk-boliviansk smuglernettsverk.

Saken startet 19. mai 2008, da tre norske statsborgere ble pågripet med rundt 22,5 kilo kokain på Jorge Wilsterman International Airport i Cochabamba. Billettene viste at de tre var på vei fra Cochabamba til Gardermoen, via Sao Paulo i Brasil og Paris.

I juni 2008 fikk Kripos en anmodning fra boliviansk politi om å bistå i saken. Kripos gjennomførte flere avhør og undersøkelser på bakgrunn av anmodningen.

I januar 2009 ble det utstedt etterforskningsordre mot to norske statsborgere. Resultatet av etterforskningen i Bolivia og

Norge førte til at disse to personene ble pågripet, mistenkt for å være oppdragsgivere for smuglingsforsøket i mai 2008. Den ene ble pågripet i Norge, mens den andre ble pågripet i Bolivia og er begjært utlevert til Norge.

Norsk og boliviansk politi samarbeidet godt og utvekslet verdifull informasjon under Operasjon Cochabamba. Det førte til opprulling av et større nettverk i begge land. Til sammen er det tatt ut tiltale mot ti personer i Bolivia i tilknytning til smuglersaken, mens 20 personer er siktet av Kripos og 24 personer av Oslo politidistrikt. 18 av siktelsene i Norge dreier seg om mistenkelige pengevekslinger og valutatransaksjoner. Saken er fremdeles under etterforskning både i Norge og i Bolivia, og det er følgelig ikke tatt endelig stilling til skyldspørsmålet.

Ny arena for kunnskapsdeling

Kripas bidrar til utvikling av en nasjonal fagportal for norsk politi. Den nettbaserte fagportalen har fått navnet KO:DE, som står for kompetansedeling.

Det er ofte en utfordring å få delt kunnskap effektivt i en stor etat, men nå er kunnskapskilden KO:DE tilgjengelig – bare et par tastetrykk unna enhver medarbeider i politietaten.

Dette er bakgrunnen for at Kripas – i samråd med Politidirektoratet – har utviklet fagportalen KO:DE. Den ble lansert nasjonalt i desember 2009, og er i ferd

med å bli godt innarbeidet. Foruten å være en intern arena for oppdatert og kvalitetssikret informasjon om politiets metoder og fag, vil KO:DE også gi oversikt over bistand og tjenester som norsk politi kan få fra særorgan og andre enheter i etaten.

Kripas har siden begynnelsen av 2008 lagt ned mye arbeid i å produsere innhold, etablere redaksjonelle rutiner og

tilrettelegge et funksjonelt rammeverk for politiets fagportal KO:DE. Kripas har som mål å ha grunnleggende innhold på plass på alle sine ansvars- og fagområder i løpet av 2010.

Politidirektoratet er i ferd med å koordinere og avklare ansvarsforhold for innholdet, og det etableres fra 2010 et samarbeid med øvrige særorgan og politidistriktene om

KOMPETANSEDELING

Kompetansedeling med politidistriktene og øvrige særorgan er et høyt prioritert satsningsområde i Kripas' strategi for 2006–2010. Å dele kunnskap og informasjon med resten av etaten inngår som del av Kripas sitt ansvarsområde innen kompetanseoverføring. Bemanningsrapporten fra Politidirektoratet, «Politiet mot 2020», vektlegger også god kompetanseforvaltning både innen både tradisjonelle og nye, spesialiserte områder – som en viktig forutsetning for at politiet skal kunne løse stadig mer krevende oppgaver.

Fakta om KO:DE

- KO:DE er en fagportal for politiet som inneholder oppdatert informasjon om politiets metoder og fag.
- Innholdet på KO:DE blir oppdatert og kvalitetssikret av fagpersonell – her finner man gjeldende regelverk og svar på ofte stilte spørsmål.
- Fagportalen KO:DE er utviklet av Kripas i samråd med Politidirektoratet, til bruk for hele politiet. Brukerne skal også kunne dele kunnskap og erfaringer blant annet gjennom diskusjonsforum og fagforum.
- Målet er at KO:DE skal kunne gi raske svar på spørsmål og problemstillinger som politiets medarbeidere møter i sin hverdag.
- KO:DE skal utvikles til å bli en arena med et mangfold av nyttige fagressurser som for eksempel instruksjonsfilmer, sjekklistes, veiledninger, nyhetsbrev og faglitteratur.

den videre utviklingen av KO:DE. Inntil videre har Kripos ansvar for å ivareta rollen som portalredaktør, utføre redaksjonelle oppgaver og innhente og koordinere faglig innhold.

Identifiseringsarbeid – 122 oppdrag, 134 døde personer

Kripos leder den nasjonale identifiseringsgruppen som har til oppgave å identifisere omkomne ved store ulykker eller katastrofer og omkomne personer med ukjent identitet. I tillegg har identifiseringsgruppen knyttet til seg fagpersonell i Bergen, Oslo, Tromsø og Trondheim. Dette inkluderer kriminalteknikere, rettsmedisinere, rettsodontologer, taktiske etterforskere og kontorpersonell.

I 2009 deltok ID-gruppen i 122 identifiseringsoppdrag i Norge hvor det til sammen var 134 døde personer. Tallene holder seg på et relativt stabilt nivå i forhold til tidligere år. Vi har i tillegg behandlet 68 ID-saker fra utlandet mot 55 i 2008.

Kvalitetssikring

Akkreditering av metoder og sertifisering av personell er ikke bare temaer innen næringslivet. Også for politiet er det viktig at arbeidsmetodene er offentlig godkjente i henhold til internasjonale standarder. Kripos arbeider kontinuerlig for å høyne kvaliteten på sine tjenester, og akkreditering er et viktig tiltak i så måte.

Arbeidet med akkreditering er av stor betydning både for politiets etterforskning og for individets rettssikkerhet. I en straffesak stilles det strenge krav til kvaliteten på tekniske bevis, og det blir stadig større fokus på å fremskaffe resultater som styrker bevisførselen.

Nasjonalt kriminalteknisk laboratorium ved Kripos setter arbeidet med akkreditering høyt på dagsordenen. I 2005 fikk man sin første godkjenning for deler av laboratorievirksomheten i henhold til den internasjonale standarden NS/ISO 17025. Siden har Kripos fått godkjent stadig nye fagområder. I 2010 søkes det bl.a. om akkreditering av fingeravtrykksvirksomheten – som er et krav fra EU med endelig frist i 2015.

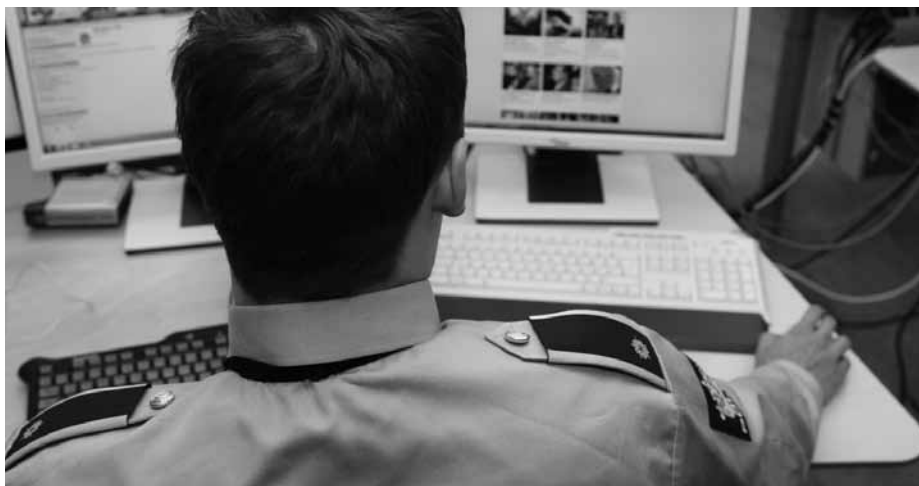
Kripos' akkreditering er et bevis på at laboratoriet har et dokumentert kvalitetssystem med beskrevne rutiner for alle viktige prosesser. Det gjelder blant annet opplæring, bemyndigelser og administrative oppgaver. Det er rutiner for å sikre sporbarhet og korrekt behandling av beslagene etter at prøvene har kommet til laboratoriet.

Akkrediteringen betyr at laboratoriet har kontroll med alt utstyr og alle faktorer som kan påvirke resultatene. Dette kan være temperatur, lysforhold og forurensning samt alle kjemikalier og hjelpemidler som benyttes. En akkreditering betyr også at man følger en anerkjent metode, og at man skal komme frem til det samme resultatet uavhengig av hvem som utfører analysen eller undersøkelsen.

Gjennom en akkrediteringen er laboratoriets resultater anerkjent i hele verden. Det betyr at våre resultater vil være akseptert i både nasjonal og internasjonal sammenheng, og alle vil ha en lik forståelse av metoder, kompetansenivå og kvalitetssystem generelt.

Overgrep på tvers av landegrensener

I 2008 begynte Hordaland politidistrikt å etterforske en norsk serieovergriper. Politi i flere land har under etterforskningen avdekket et pedofilt nettverk og avslørt grove overgrep mot barn.

Kripos har i 2009 vært involvert i flere saker med serieovergripere – gjerningsmenn som har begått overgrep mot flere unge gutter. I noen av sakene er ofrene norske, i andre saker har norske gjerningsmenn begått overgrep mot gutter i andre land.

En av fjorårets mest omtalte og omfattende saker startet i Hordaland i mai 2008. Da anmodet Hordaland politidistrikt om bistand fra Kripos. En polititjenestemann var mistenkt for seksuell omgang med unge gutter samt besittelse av overgrepsmateriale.

Mannen ble tiltalt for overgrep mot 17 gutter i Norge, Brasil og Romania over flere år. Han fikk kontakt med guttene gjennom chattekanaler på Internett eller

via en mellommann. Guttene var i alderen 10–16 år og i hovedsak fra ressurssvake familier. Han tok guttene med på kino, restaurant eller i butikker, før han foregrop seg på dem seksuelt. I januar 2010 ble han idømt ti års forvaring.

Den norske etterforskningen har medført et stort antall pågripelser og siktelser i flere andre land, blant annet Italia, England, Romania og USA. I Italia har politiet gjort det største beslaget av overgrepsmateriale noensinne i landet, og i USA har politiet nå siktet 15 personer som kan knyttes til et nettverk. Det er ventet enda flere siktelser og pågripelser i ulike land i forbindelse med saken.

INTERNASJONALT POLITISAMARBEID

Kriminaliteten er i dag grenseløs, – noe som stiller stadig høyere krav til samarbeid både nasjonalt og internasjonalt. Kripos er det internasjonale kontaktpunktet for norsk politi, og daglig formidler Kripos meldinger til/fra politidistriktene og utenlandske politimyndigheter gjennom etablerte kanaler, så som Interpol, Europol, Schengen Informationssystem (SIS) og PTN-samarbeidet. Det internasjonale samarbeidet er sterkt økende og spenner vidt – fra operative saker til fast deltakelse i internasjonale fora.

Et tett samarbeid mellom Hordaland politidistrikt og Kripos, og et godt internasjonalt samarbeid med Romania, Italia, USA og England, har ført til avsløring av et pedofilt nettverk og avdekking av grove seksuelle overgrep mot barn i flere land.

Avgjørende for resultatene har vært at Hordaland politidistrikt fulgte forgreiningen av saken utover eget distrikt. Videre har bistanden fra Kripos vært viktig, både når det gjelder etterforskning i utlandet og datateknisk kompetanse. Eurojust har også hatt en sentral og avgjørende rolle som pådriver og tilrettelegger for et vellykket internasjonalt samarbeid.

Trusler på Internett

Kripos har de siste årene bistått i flere saker hvor alvorlige trusler har blitt fremsatt på Internett.

Truslene har blitt publisert i nettsamfunn, diskusjonsforum, per e-post, og på nettsteder for deling av bilde og film. En fellesnevner for flere av sakene er at den som fremsetter trusselen, i forkant har lagt ned arbeid i å utforme trusselen og har benyttet seg av muligheten for anonymisering.

Internett gir enkle og brukervennlige muligheter for å være anonym. Dette senker terskelen for å komme med trusler og skremmende budskap. Det kan synes som om trusselutøveren føler seg fritatt for ansvar så lenge man er anonym, men flere internettrelaterte trusselsaker har havnet i retten, og Kripos har vitnet om hvordan tiltalte ble sporet opp.

Bistanden Kripos yter i slike trusselsaker, dreier seg primært om internettetter-

forskning. Det vil si å sikre informasjon på Internett, dokumentere trusselen og etterforske elektroniske spor som kan gi abonnentinformasjon. Dataene som innhentes, kan ofte være i andre land med annen lovgivning. Da er det avgjørende med gode internasjonale samarbeidspartnere, som Kripos har tilgang til blant annet gjennom G8-samarbeidet.

Internasjonalt har vi sett flere alvorlige hendelser etter trusler på Internett. I USA og Finland har det vært skoleskytinger der mange unge liv har gått tapt. I Tyskland klarte politiet å avverge en slik hendelse fordi den som fremsatte trusselen, raskt ble sporet opp. I Norge har ikke slike trusler blitt gjennomført, men det har flere ganger vært fremmet alvorlige trusler både mot skoler, virksomheter og enkeltpersoner.

I mange tilfeller er ikke Internett og søk etter elektroniske spor nok til å identifisere gjerningspersonen. Det kan være vanskelig å identifisere koblingen mellom den som fremsetter trusselen og den som blir truet, selv om tidligere saker viser at det ofte er en kobling. Det er derfor viktig at det lokale politidistriktet vurderer trusselen, og at den tolkes i en bred kontekst. Videre er det viktig med en tidlig og god dialog med den som er truet.

Når et politidistrikt ber om bistand i en internettrelatert trusselsak, bistår Kripos som oftest med å dokumentere trusselen og spore trusselutøveren. Men Kripos har også gjennom erfaring bygd opp teknisk og taktisk kompetanse for å se på alternative muligheter for å spore utøverne.

Politiets røde knapp

I 2009 fikk tips.kripos.no 3005 tips om uønsket innhold, adferd eller hendelser på Internett. Dette er 270 flere tips enn i 2008. Det var imidlertid en en synkende hovedtrend i løpet av 2009, noe vi ser på som positivt. Vi håper det har en sammenheng med at nettsamfunnene og de unge selv gir tydelige signaler om hva som er uakseptabelt.

Tipsene og et godt samarbeid med nettaktørene bidrar til at politiet kan sette inn tiltak på et tidlig tidspunkt, og avverge og forebygge kriminalitet, som er en av politiets hovedoppgaver. Noen av disse henvendelsene har ført til straffesaker både i politidistriktene og ved Kripos.

1 774 tips omhandlet seksuell utnyttning av barn, 505 om rasistiske ytringer på nett og 190 om menneskehandel. Kripos mottok også 536 generelle henvendelser, hvor mange er besvart på tips.kripos.no under «ofte stilte spørsmål».

I tillegg til reell mengde tips om uønsket innhold, adferd og hendelser på Internett, ser vi variasjoner på henvendelsene i perioder med stor mediedekning dette.

Totalt er det registrert 232 042 unike besøkende på tips.kripos.no i 2009. Publikum søker informasjon om følgende tema, rangert etter interesse:

1. Seksuell utnyttning av barn
2. Rasisme
3. Menneskehandel
4. Test av filteret
5. Lowerk

Antall tips og henvendelser 2004–2009

2004	2005	2006	2007	2008	2009
4174	1876	1461	2393	2735	3005

KRIPOS

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet

POLITIET

TALLMATERIALE KRIPOS

2009

Drapsoversikt

Den nasjonale oversikten over drap for 2009 er utarbeidet av Kripas og inneholder i all hovedsak de samme statistiske trekk som tidligere år. Drapsoversikten fra Kripas beskriver drap fordelt etter året ugjeningen ble utført. Her blir de historiske data jevnlig oppdatert.

«Kniv» og «stump vold» er ofte modus i 2009 (som tidligere år), og den mest vanlige relasjonen mellom offer og forøver er fortsatt «venn/bekjent». Gjerningspersonene er ofte arbeidsledige menn mellom 21–30 år, og krangel og psykiske problemer oppgis oftest som motiv. I omlag 50 % av sakene er forøverne er påvirket av rusmidler.

29 drap i 2009 er en nedgang fra tidligere år (32 i 2008). Dette er andre gang på 20 år at antall ofre er under 30 personer, forrige gang var i 1994. Det har vært ett dobbeltdrap (Nesøya, Asker) og ett trippeldrap (Tromsø) i 2009.

Det er verdt å merke seg at det er forskjeller mellom drapsoversikten til Kripas og kriminalstatistikkene til SSB. Både Kripas og Statistisk sentralbyrå (SSB) definerer drap som brudd på straffeloven § 233 1. og 2. ledd., altså forsettlig eller overlatt drap (ikke uaktsomt drap, forsøk på drap eller legemsbeskadigelse med døden til følge).

Det vil likevel finnes forskjeller mellom tabeller som ellers ser noenlunde like ut, i drapsoversikten fra Kripas og de mer generelle kriminalstatistikkene fra SSB.

Drapsoversikten fra Kripas beskriver drap fordelt etter året ugjeningen ble utført. Her blir de historiske data jevnlig oppdatert. SSB har andre kriterier for hvilke saker som kommer med i deres årlige kriminalstatistikker. En vesentlig grunn til at statistikkene blir ulike, er at man har ulike tidspunkt for når opplysningene fra sakene blir brukt til å lage statistikkene.

For mer detaljert informasjon om innholdet i de ulike kriminalstatistikkene til SSB, se: www.ssb.no/kriminalitet/

Åsted

Åsted	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ukjent	-	-	-	-	1	-	1	3	-	-
Felles bopel	11	5	4	11	7	10	8	10	9	7
Offerets bopel	12	9	7	12	10	10	9	8	6	4
Forøvers bopel	7	7	7	6	1	2	4	-	3	7
Offentlig sted	3	10	15	7	8	5	8	3	10	7
Annet sted	9	2	3	3	5	2	2	2	2	1

Antall drap

År	Ofre	Saker	Forøvere	Uoppklarte
2009	29	26	27	1
2008	33	30	38	1
2007	32	26	46	-
2006	36	32	39	2
2005	30	29	34	-
2004	33	32	36	-
2003	44	39	47	-
2002	43	36	43	2
2001	36	33	35	-
2000	43	42	47	2
1999	38	35	45	4
1998	36	32	31	1
1997	39	37	35	-
1996	39	37	37	2
1995	36	36	46	2
1994	29	29	29	3
1993	41	39	37	-
1992	40	39	40	-
1991	57	52	58	1
1990	45	42	51	-

Geografisk fordeling av drapssakene

Politidistrikt	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Oslo	5	9	12	9	7	8	8	8	10	7
Østfold	3	1	2	1	1	1	1	-	-	-
Follo	1	-	-	1	-	1	1	-	1	2
Romerike	1	2	1	3	-	1	4	1	1	1
Hedmark	2	-	2	1	2	-	1	-	1	1
Gudbrandsdal	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
Vestoppland	1	-	-	3	1	-	2	2	1	1
Vestfold	2	3	2	1	2	1	3	-	1	-
Nordre Buskerud	-	1	1	1	-	1	-	1	-	2
Søndre Buskerud	1	1	1	-	1	-	2	3	-	-
Asker og Bærum	-	1	1	-	2	1	1	-	1	1
Telemark	4	2	2	-	1	1	1	-	1	-
Agder	6	1	2	3	3	2	-	2	3	1
Rogaland	2	3	3	1	2	1	2	4	1	-
Haug. og Sunnhordland	2	1	-	2	1	-	-	-	-	-
Hordaland	3	1	1	4	3	3	3	1	-	1
Sogn og Fjordane	1	-	-	-	3	-	-	-	1	-
Sunnmøre	-	2	-	1	-	-	-	1	1	1
Nordmøre og Romsdal	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1
Sør-Trøndelag	3	-	2	3	-	1	1	2	3	3
Nord-Trøndelag	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Helgeland	-	-	-	1	-	3	-	-	1	-
Salten	1	-	-	-	1	1	-	-	1	-
Midtre Hålogaland	1	2	-	-	1	-	-	-	-	1
Troms	-	2	1	2	-	1	1	-	-	2
Østfinnmark	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Vestfinnmark	2	1	1	2	1	-	-	-	-	-

For årene 1998–2001 er tallene omfordelt på de nye politidistriktene slik de fremstår etter politireform 2000.

Modus/våpen

Modus/våpen	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kniv	14	15	12	13	10	13	16	8	12	8
Øks	-	1	1	1	-	-	2	-	1	1
Hagle	6	1	2	5	-	1	2	-	1	2
Revolver	2	-	2	1	2	2	-	-	-	-
Pistol	3	3	2	4	6	2	5	1	2	4
Rifle	2	1	1	1	1	-	-	1	-	2
Maskingevær/-pistol	-	-	3	1	-	-	1	-	-	-
Kvelning	6	5	7	6	5	4	3	5	4	2
Stump vold	9	3	5	6	6	3	1	4	7	5
Medikamenter	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Gift	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brann	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-
Drukning	-	1	-	1	-	2	1	-	-	-
Andre stikkvåpen	-	-	-	-	1	2	-	1	1	-
Ukjent	-	-	1	-	1	-	1	3	1	-
Annet	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1

Forøverne

Det ble registrert 27 forøvere i løpet av 2009.

Motiv/omstendigheter

Motiv/omstendigheter	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Krangel	10	7	17	18	12	17	15	23	12	9
Sjalousi	8	7	7	7	4	3	4	3	3	3
Sinnslidelse/psykiske problemer	5	4	4	7	2	7	9	9	7	8
Hevn	6	3	3	1	5	4	3	1	7	3
Frykt	5	1	-	3	-	-	2	-	-	-
Skjule annen forbrytelse	3	1	1	-	2	-	-	-	-	-
Vinning	2	2	4	1	3	-	-	4	2	-
Ukjent	4	2	4	-	3	1	6	6	6	3
Annet	4	8	3	10	5	2	-	-	1	1

Forøvernes relasjoner til ofrene

Relasjoner	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ukjent	2	1	2	-	1	-	3	-	2	1
Ingen kjent relasjon	5	5	12	15	7	5	6	10	14	5
Gift	6	4	4	4	1	4	4	6	4	4
Skilt/separert	-	2	3	1	2	-	1	-	1	2
Samboere	3	2	1	5	3	4	1	-	-	-
Tidligere samboere	3	3	-	1	-	2	2	2	1	-
Barn/foreldre	5	-	3	-	2	2	2	4	1	4
Foreldre/barn	1	-	2	1	2	1	3	2	2	-
Søsken	-	-	2	-	1	1	1	1	-	-
Besvoglede	-	1	-	-	-	-	-	2	-	1
Annet slektskap	-	1	-	-	3	-	-	3	-	-
Venner/bekjente	22	16	14	19	14	15	16	16	13	10
Kollega	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Påvirket av

Påvirket av	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ukjent	6	1	4	-	2	1	11	15	7	7
Ikke påvirket	23	14	15	22	17	15	11	16	17	10
Alkohol	13	6	11	16	3	9	5	7	6	3
Narkotika	1	8	5	1	3	1	1	5	1	3
Medikamenter	1	-	3	3	3	2	6	-	-	1
Alkohol og medikamenter	2	5	2	2	5	2	3	1	4	3
Alkohol og narkotika	1	1	3	3	3	4	2	2	3	-
Annet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kjønn og nasjonalitet

Nasjonalitet/kjønn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009*
Norske menn	41	27	27	34	29	22	26	25	20	23
Norske kvinner	3	2	2	2	1	3	4	5	1	1
Utenlandske menn	1	6	9	11	6	8	6	16	17	2
Utenlandske kvinner	-	-	3	-	-	1	1	-	-	-
Ukjent	2	-	2	-	-	-	2	-	1	1

*Nasjonalitet utenlandske forøvere, 2008: Algerie, Etiopia, Ungarn, Irak, Litauen, Somalia, Jugoslavia.

*Nasjonalitet utenlandske forøvere, 2009: Kina, Polen.

Kjønn og nasjonalitet

Andelen norske statsborgere med tidligere utenlandsk statsborgerskap

Nasjonalitet/kjønn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009*
Menn	5	4	5	2	6	1	6	7	1	3
Kvinner	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

*Tidligere, 2008: Iran

*Tidligere, 2009: Somalia, Sri Lanka

Arbeid/sosiale forhold

Arbeid/sosiale forhold	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ukjent	2	1	2	-	2	-	8	2	2	4
I arbeid	22	12	15	16	8	9	10	17	11	8
Arbeidsløs	8	16	18	24	20	12	11	21	17	6
Skoleelev/student	3	3	4	1	1	2	4	3	2	2
Hjemmeværende	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Trygdet	8	3	2	4	5	11	4	3	6	5
Pensjonist	1	-	1	1	-	-	2	-	-	1
Annet	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Alder

Alder	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ukjent	2	-	2	-	-	-	2	-	1	1
<15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15-20	7	6	11	2	5	6	5	2	2	5
21-30	19	14	17	19	10	11	7	21	15	7
31-40	14	13	4	17	11	7	11	14	8	6
41-50	2	2	6	5	7	7	11	5	8	3
51-60	2	-	2	3	3	1	-	3	3	3
60>	1	-	1	1	-	2	3	1	-	2

Ofrene

Det ble registrert 29 drapsofre i løpet av 2009.

Ofrenes relasjoner til forøverne

Relasjoner	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ukjent	2	-	1	-	-	-	1	-	1	1
Ingen kjent relasjon	4	4	10	10	7	3	6	2	9	5
Gift	6	4	4	4	1	4	4	6	4	4
Skilt/separert	-	2	3	1	2	-	1	-	1	2
Samboere	3	2	1	5	3	4	1	-	-	-
Tidligere samboere	3	3	-	1	-	2	2	2	1	-
Barn/foreldre	1	4	4	5	2	1	4	5	4	-
Foreldre/barn	5	-	1	-	2	3	2	4	2	4
Søsken	-	-	2	-	1	1	3	1	-	-
Besvogrede	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Annet slektskap	-	1	-	-	3	1	-	1	-	1
Venner/bekjente	19	15	17	17	12	11	12	10	11	11
Kollega	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Kvinne drept av partner eller tidligere partner

Relasjoner	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Gift	6	4	4	4	1	4	4	6	4	3
Skilt/separert	-	2	2	1	2	-	1	-	1	2
Samboere	3	2	1	4	3	2	-	-	-	-
Tidligere samboere	3	2	-	1	-	2	2	2	1	-

Mann drept av partner eller tidligere partner

Relasjoner	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Gift	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Skilt/separert	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Samboere	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-
Tidligere samboere	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Påvirket av

Påvirket av	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ukjent	5	-	4	1	1	3	4	8	4	4
Ikke påvirket	21	23	19	20	19	17	22	16	18	15
Alkohol	14	7	12	14	10	5	4	4	7	5
Narkotika	2	3	5	4	2	2	2	1	1	3
Medikamenter	-	2	2	3	-	-	2	2	1	-
Alkohol og medikamenter	1	-	-	1	1	2	1	1	2	1
Alkohol og narkotika	-	1	1	1	-	1	1	-	-	1
Annet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kjønn og nasjonalitet

Nasjonalitet/kjønn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Norske menn	18	17	28	19	16	11	14	10	16	17
Norske kvinner	22	13	11	17	11	14	16	12	5	11
Utenlandske menn	2	1	1	5	2	3	1	5	7	-
Utenlandske kvinner	1	5	3	3	4	2	5	5	5	1

Arbeid/sosiale forhold

Arbeid/sosiale forhold	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ukjent	2	-	-	-	-	1	2	-	1	3
I arbeid	17	11	17	12	8	7	9	8	13	10
Arbeidsløs	7	9	9	16	6	7	6	8	6	6
Skoleelev/student	6	4	6	5	8	3	6	9	5	2
Hjemmeværende	1	3	1	2	1	3	1	3	2	2
Trygdet	3	5	5	3	5	7	6	4	3	3
Pensjonist	3	1	4	3	4	2	5	-	2	3
Annet	4	3	1	3	1	-	1	-	1	-

Alder

Alder	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<15	4	4	5	4	1	1	4	6	4	1
15-20	6	5	2	2	5	1	1	2	3	2
21-30	9	8	15	12	10	8	5	8	8	5
31-40	9	10	7	12	6	6	10	5	5	6
41-50	4	5	3	8	6	6	8	4	7	6
51-60	4	2	5	3	1	4	2	5	1	3
60>	7	2	6	3	4	4	6	2	5	6

Dommer og avgjørelser i sakene

Antallet dommer og avgjørelser vil forandre seg kontinuerlig etter som sakene behandles av domstolen.

Avgjørelser (drapssiktelsler per januar 2010)

Dommer/avgjørelser	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Strl. § 233, første ledd	15	13	12	14	11	11	8	5	5	-
Strl. § 233, andre ledd	9	10	10	8	6	4	8	6	2	-
Strl. § 228-232	3	2	4	5	1	2	-	-	-	-
Strl. § 239, første ledd	3	1	1	2	1	1	1	-	-	-
Frifunnet	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Ikke strafferettslig tilregnelig	3	1	1	4	3	7	3	5	3	-
Henlagt grunnet bevisets stilling	1	2	4	3	2	4	3	-	-	-
Henlagt fordi fører var død	11	5	6	7	3	2	7	2	5	-
Ikke avgjort	2	1	4	3	9	3	9	28	23	29

Gjennomsnittlig straff (antall år/måneder) per januar 2009.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Strl. § 233, første ledd	9/8	10/11	11/2	10/8	10/7	12/0	7/10	7/9	9/2	-
Strl. § 233, andre ledd	17/1	15/7	10/10	13/4	15/10	13/9	15/8	15/0	12/0	-
Strl. § 228 - 232	5/6	6/0	1/11	4/10	3/7	4/10	-	-	-	-
Strl. § 239, første ledd	2/0	1/0	1/0	2/6	5/0	3/10	4/6	-	-	-

Registerstatistikk

Tallene for straffereaksjoner baserer seg på meldinger som er registrerte i Det sentrale straffe- og politiopplysningsregisteret

(SSP). Statistikken over sakna og etterlyste personer baserer seg på innsendte blanketter fra politidistriktene.

Antall registrerte straffereaksjoner 2002–2009

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
33 403	36 657	35 987	41 530	40 139	44 497	40 056	36 875

Straffereaksjoner utenlandske statsborgere i Norge 2002–2009

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 276	3 987	4 136	4 868	4 928	5 756	5 480	6 452

Registrering av politiopplysninger 2002–2009

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Registrerte opplysninger i SSP totalt	45 113	46 633	43 314	43 131	44 416	43 101	39 358	41 817
Registrerte pågripelser	40 350	37 750	34 276	33 034	33 367	31 833	29 206	30 703
Nye personer registrert i SSP	16 623	18 206	17 121	18 383	18 105	19 810	18 994	15 735
Registrerte signalementsrapporter	7 715	8 378	9 112	8 391	10 373	9 938	10 800	10 235

Soningsinnganger og -utganger registrert 2002–2009 (Antall bevegelser inn og ut av fengselsanstaltene per år)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bevegelser totalt	18 615	21 514	22 158	22 694	23 620	25 714	24 585	23 368
Innganger per år	10 128	10 761	11 066	11 356	11 771	12 770	12 146	11 588
Utganger per år	8 487	10 753	11 092	11 338	11 849	12 944	12 439	11 780
SSP-kode «Nyinnsatt på soning av dom»	6 620	6 954	7 313	7 653	8 008	8 633	8 134	7 472

Registrerte personer i politiets fotoregister (POF) 2003–2009

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
7 640	8 198	7 898	9 220	11 801	12 900	14 199

ELYS – saknede – etterlyste – avlyste

	1. kvartal		2. kvartal		3. kvartal		4. kvartal		Til sammen	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Saknede personer	228	411	225	414	257	460	363	338	1 073	1 723
Etterlyste personer*	1 163	1 706	1 405	1 634	1 278	1 669	1 450	1 624	5 296	6 633
Avlyste personer	1 298	1 595	1 098	1 375	1 291	1 556	1 306	1 493	4 993	6 019
Til sammen	2 461	3 301	2 503	3 009	2 569	3 225	2 756	3 117	10 289	12 652

* I antall etterlyste personer inngår også saknede.

Identitetsregisteret – profiler med kjent identitet

År	Profiler	Saker
2000	339	253
2001	251	374
2002	651	846
2003	1 652	2 583
2004	2 413	3 119
2005	2 540	2 252
2006	1 599	1 361
2007	1 330	1 120
2008	1 064	1 254
2009	2 271	*

Etterforskningsregisteret (etablert 1.september 2008) – profiler med kjent identitet

År	Profiler	Saker
2008	1 002	1 352
2009	2 773	*

Sporregisteret (profiler med ukjent identitet)

År	Profiler	Saker
2000	28	28
2001	70	70
2002	131	131
2003	204	181
2004	467	481
2005	825	976
2006	1 015	1 158
2007	1 275	1 553
2008	1 371	1 566
2009	1 653	*

Oversikt over total mengde treff

År	Identifisering	Sammenkoblede saker
2001	5	1
2002	12	4
2003	23	16
2004	150	54
2005	316	119
2006	400	117
2007	558	204
2008	603	190
2009	988**	444**

* Ny saksbehandlerløsning eDNA er under utvikling. Av denne årsak foreligger ikke tallmateriale ved årsskiftet.

** Tallene for 2009 baserer seg på manuell telling av treffrapporter ved RMI per 15.12.2009. Det reelle tallet for 2009 er noe høyere, da mange saker ble ferdigstilt ved RMI de to siste ukene i desember.

Narkotika- og dopingstatistikk

Narkotikastatistikken gir informasjon som belyser utviklingen med hensyn til illegal innførsel, omsetning og bruk av narkotika, legemidler og dopingpreparater.

Faktorer som etterspørsel og innførselspress, samt politiets og toll-etatens prioriteringer og ressursbruk påvirker naturlig nok beslag-data mest. For de stoffene som har masseutbredelse i Norge, svarer endringene for antall beslag svært godt med endringene i rusmiddelbruken slik den blir rapportert fra samfunnsvitenskapelig forskning, bl.a. fra SIRUS. Kripos er derfor av den oppfatning at større endringer i antall beslag for enkelte stoffer, gir uttrykk for en reell endring i tilførsel og misbruk. Beslaglagte mengder derimot varierer i langt større grad og mer tilfeldig. Store beslag kan være et resultat av noe lengre etterretnings- og etterforskningsinnsats, mens antall beslag også må sees i sammenheng med innsatsen og prioriteringer i relasjon til brukermiljøene.

Datagrunnlag og feilkilder

Den årlige rapporten fra Kripos om status og utviklingstrekk i narkotikatrafikken, er en nasjonal statistikk som også inkluderer alle beslag fra tollvesenet, fengslene og forsvaret. I rapporten brukes alltid to variable – beslaglagte mengder og antall beslag. Datagrunnlaget er basert på verifiserte analyseresultater til bruk i ordinære straffesaker, samt opplysninger fra politidistriktene når narkotikasakene er avgjorte lokalt med forelegg eller ved tilståelsesdommer. Sistnevnte kategori, 12980 saker, er således avgjort uten at beslagene er testet ved laboratoriet. I disse sakene er det nærmest

alltid gitt relevante opplysninger om hva beslagene mest sannsynlig kan være. Feilkildene anses derfor ikke å rukke vesentlig ved hovedtrekkene i fremstillingen, men en del av disse beslagene kan erfaringsvis skjule andre stofftyper enn det som er gitt i forklaringene. Særlig kan dette gi seg til kjenne for forholdet mellom amfetamin og metamfetamin, eller for såkalte «ecstasytabletter» som i dag langt fra alltid inneholder MDMA eller analoger. Beslag i saker som Kripos etterforsker er ført til det distrikt hvor beslaget er blitt foretatt.

Definisjoner

Ved Kripos benyttes følgende definisjoner:

Sak: Journalført oppdrag mottatt ved Kripos. Dette korresponderer normalt med antall anmeldelser og antall rekvisisjoner.

Beslag: I en sak kan det ofte være flere beslag. Det kan dreie seg om ulike stofftyper, eller at beslagene er gjort på forskjellige steder og på ulike tidspunkter. Delpakninger med en og samme stofftype regnes derimot som ett beslag dersom beslagene er gjort på samme tid og samme sted.

Mengde: For doping- og legemidler oppgis mengden i antall medisinske doser (for eksempel tabletter), mens det for ecstasy og LSD oppgis i antall rusdoser (vanligvis tabletter). For andre stofftyper er mengden angitt i gram eller kilo.

Hovedtrekk ved narkotikastatistikken

Saksinngang – antall narkotika- og dopingsaker de siste 11 årene

År	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Analyse	9 857	9 915	11 215	12 737	11 163	11 132	11 506	12 066	9 565	8 406	8 886
Forelegg	6 468	7 930	10 192	10 641	9 136	8 127	7 714	9 277	10 854	11 194	12 980
Sum	16 325	17 845	21 407	23 378	20 299	19 259	19 220	21 343	20 419	19 600	21 866
% Foreleggssaker	41,4	44,5	47,5	45,5	45,0	42,1	40,1	43,4	53,1	57,1	59,4

Saksøkningen fra 2008 er således på hele 11 % som fordeler seg på 5,7 % for analysesakene og 16 % for foreleggssakene. Foruten 12 980 foreleggssaker, avgjøres mange narkotikasaker på annet grunnlag. Reelt sett er mer enn 2/3 av samtlige narkotikasaker i 2009 avgjort uten forutgående kjemisk analyse. Denne trenden er utvilsomt et resultat av at riksadvokatens foreleggsdirektiv av juli 2006 blir vist større oppmerksomhet enn før. Som en følge av denne utviklingen, har også restansesituasjonen ved Seksjon for narkotikaanalyser og blitt nedbygget i betydelig grad.

Etter relativt liten saksinngang 2. halvår 2008 og 1. halvår 2009, endret dette bildet seg radikalt 2. halvår 2009. Ikke noe halvår tidligere er det blitt registrert flere narkotikasaker enn dette halvåret, og bare i 2002 er det registrert flere saker på årsbasis. Med hensyn til saksinngang fra 2008 til 2009, er det også store variasjoner mellom de enkelte politidistrikt. Kripos har registrert saksøkning fra 20 distrikter og saksnedgang i 7. Fordeles saksinngangen på 1. og 2. halvår, ble det registrert en nedgang på 5,6 % første halvåret, men en oppgang på hele 31,5 % annet halvår.

Kripes er tilbøyelig til å tro at dette kan ha sammenheng med den arbeidssituasjonen i politietaten de omtalte halvår.

Sett i et noe mer historisk perspektiv, er saksinngangen i 2009 på landsbasis 6,4 % lavere enn i toppåret 2002, og for Oslo politidistrikt er nedgangen på 22 %. Likevel var det i 2009 11 politidistrikter som registrerte flere narkotikasaker enn i 2002.

Stoffene

Som nevnt innledningsvis, vil stoffmengdene som beslaglegges vanligvis variere mye fra år til år. Beslag av heroin i perioden 2007–2009 kan stå som eksempel for dette fenomenet da det i 2007 ble beslaglagt påfallende lite (8 kg) selv om antall beslag av heroin økte for første gang på 10 år. I 2008 og 2009 derimot, har beslagmengdene med heroin på nytt økt betydelig, henholdsvis 55 kg og 130 kg, uten at det har gjort seg tilsvarende utslag for parameteren antall beslag. Ikke noe år før er det beslaglagt større mengder av heroin, samt at antall beslag har økt med hele 25 %.

Aldri før er det beslaglagt større mengder eller gjort flere beslag av hasjisj enn i 2009, og ikke noe år før er det foretatt flere beslag av cannabisproduktene samlet. Dyrking av cannabisplanter holder det samme høye nivået som de to siste årene, men plantemengdene er sterkt redusert.

For «ecstasy» derimot, foreligger det svært lave tall. Antall beslag av «ecstasy» er redusert til ¼ på to år, og en må tilbake til 1994 for å finne færre beslag, dvs. til en periode da «ecstasy» knapt nok

var introdusert i Norge. Spredningen og bruk av MDMA-holdige tabletter er utvilsomt redusert i betydelig grad på få år. Derimot har beslag av andre hallusinogene stoffer økt betydelig i 2009, i særlig grad stoffer som ikke er blitt narkotikaklassifisert.

Som i 2007 og 2008 beslaglegges det i 2009 svært store med amfetamin (ca. 197 kg), metamfetamin (ca. 234 kg) og kokain (ca. 61 kg), til sammen 492 kg, fordelt på mer enn 6500 beslag. Selv om dette er 162 kg mindre (-25 %) enn i rekordåret 2007, er det likevel stoffmengder som på nytt vil vekke oppsikt både i nordisk og europeisk Smålestokk særlig med hensyn til metamfetamin. Antall beslag av disse tre stoffene samlet er høyere enn noe år tidligere. Laboratoriedata viser at spredningen av metamfetamin har passert kokain allerede for åtte år siden.

Siden rapporteringsrutinene for khat i politiet har sviktet både i 2008 og 2009, disponerer ikke Kripes tradisjonelle beslagdata for khat dette året fra politidistriktene. Ut fra den informasjonen Toll- og avgiftsdirektoratet gir, har tolletaten i 2008 beslaglagt 8 842 kg brutto fordelt på 259 beslag. Dette er i grove trekk samme beslagstatus som i 2007, jf. egen omtale for khat.

Som for cannabisproduktene samlet, er det på nytt økning i antall beslag av benzodiazepiner (BZD), og fortsatt registreres relativt mange beslag av renstoffer. Men både beslaglagte mengder og antall beslag er likevel langt lavere enn i årene rundt årtusenskiftet. For dopingmidler er det registrert økning i antall beslag, og en svak økning i mengder, men likevel langt mindre enn i 2003 og 2006.

Tabellen viser de stoffmengdene som er beslaglagt i perioden 2004–2009.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Cannabis (kg)	2 242	1 439	1 544	853	1 732	2 588
Amfetamin/metamfetamin (kg)	293	156	386	559	363	431
Heroin (kg)	129,1	36,4	93,0	8,0	55,2	130,1
Benzodiazepin (enheter)	524 100	571400	1 001 700	733 000	311 000+1,7	671 377
Smertestillende (kg)	15 100	14 500	16 600	16 500	11 200	14 790
Dopingmidler (enheter)	316 000	210 000	596 000	328 000	196 800+5	200 600
Kokain (kg)	38,3	177	40,5	95	76,8	61,3
Ecstasy (enheter)	53 561	16 034	2 8636	78 725	30 790	22 465
Psilocybesopper (kg)	5,1	1,2	0,85	1,4	0,45	1,6
Khat (kg)	3 668	2 768	2 781	7 747	3 104*	3 071*
LSD (enheter)	616	125	226	26	245	589
GHB (liter)	4,3	12,3	31,3	58,6	36,5	83,6

* Ufullstendige data, jf. eget avsnitt for khat.

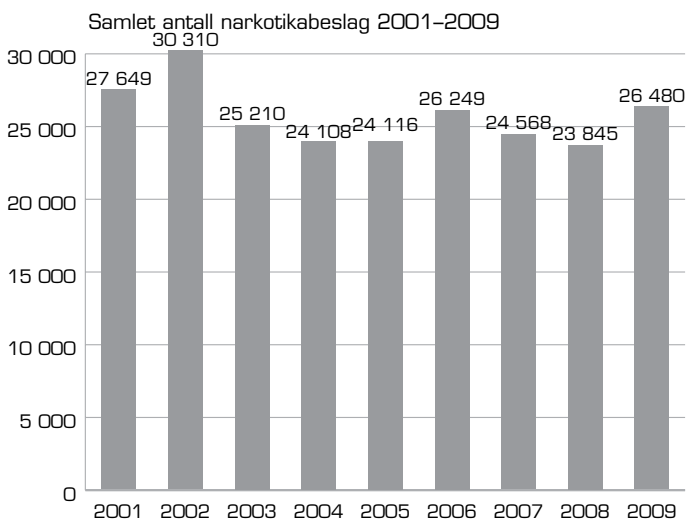
Mengde

Omfang og brukspotensial for stoffer som er blitt beslaglagt, kan illustreres på følgende måte:

- 2 587 kg cannabis utgjør 2,5–5 millioner rusdoser
- 130 kg heroin utgjør om lag 2 millioner injeksjonsdoser
- Over 666 000 tabletter med benzodiazepiner (tabletter og renstoff) utgjør om lag 0,25 millioner rusdoser

- 492 kg amfetamin, metamfetamin og kokain utgjør anslagsvis 1,6 millioner rusdoser.

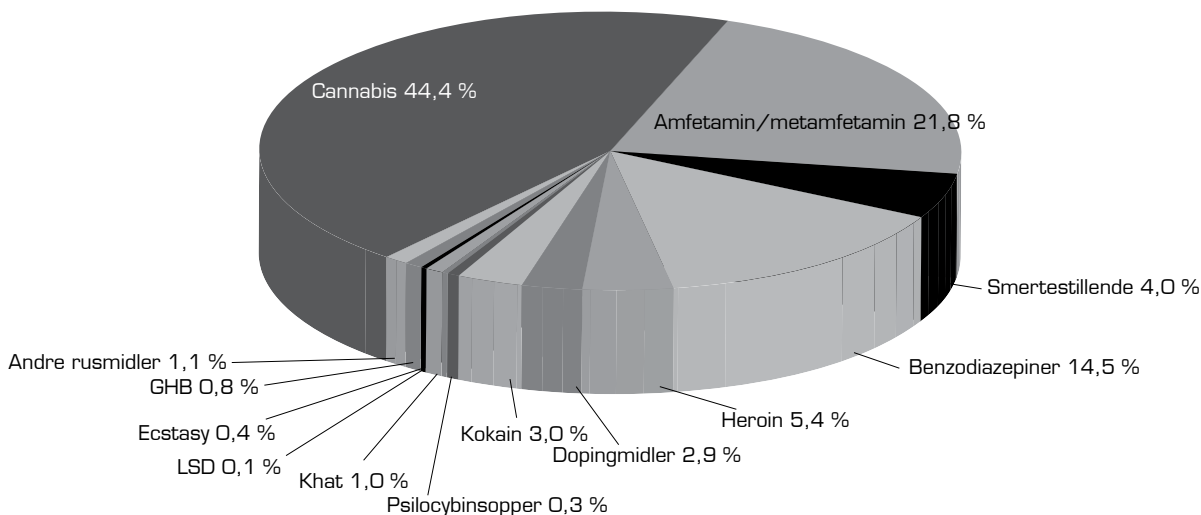
Ut fra mengdemessige påtalekriterier, har en i 2009 funnet hele 62 beslag som fyller kravene for § 162, 3. ledd. Disse sakene gjelder dermed grov narkotikakriminalitet, og fordeler seg i henhold til tabellen under.

Antall 3. leddsaker 2007, 2008 og 2009

Stofftype	Mengdevilkår for 3. leddsaker	Antall 3. leddsaker		
		2007	2008	2009
Amfetamin/metamfetamin	3 kilo	28	14	21
Kokain	3 kilo	6	4	4
Ecstasy	ca. 15 000 tabletter	0	0	1
Cannabis	ca. 75 gram	3	3	6
Heroin	ca 0,75 kilo	1	16	32
Benzodiazepiner	ca. 200 000 tabletter	0	1	0
Sum		38	38	64

Heroin peker seg ut med svært store endringer de siste tre årene.

Sektordiagrammet er basert på antall beslag, og illustrerer i grove trekk hvilken spredning og bruksfrekvens de enkelte stofftypene har på det illegale markedet.

Heroin

– rekordstore mengder, og vesentlig stigning i antall beslag

Det ble i 2007 beslaglagt kun 8,0 kg heroin, den minste mengden siden 1990 (ca 3,2 kg). Beslaglagt mengde er imidlertid ingen god pekepinn på spredning og det totale konsumet. I 2009, bare to år senere, er det beslaglagt større mengder (130,1 kg) enn noe år

År	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antall 3. leddsaker	19	15	11	1	16	32

Selv om antall beslag av heroin er langt lavere enn ved årtusenskiftet, er det verdt å merke seg en stigning på 25 % på ett år, samt at andelen heroinbeslag i forhold til beslag av alle andre stofftyper har økt fra 4,8 til 5,4 %. Til sammenlikning var denne andelen i 1998 på hele 20 %. Dette skjer i en periode hvor over 5000 personer behandles for heroinavhengighet innenfor prosjektet Legemiddelassistert rehabilitering (LAR). En kan etter dette ikke utelukke at det på nytt, i økende grad, skjer nyrekruttering til heroinmarke-

tidligere. Mengden forklares ikke med ett enkelt stort beslag slik som i 2004 (61,3 kg), og samlet mengde 129,1 kg, men derimot av en rekke middels store beslag. Ut fra materielle vilkår for grov narkotikakriminalitet, 3. leddsaker over 0,75 kg, har det fra 2004 til 2009 skjedd vesentlige endringer slik det framkommer i tabellen, bl.a. en fordobling fra 16 til 32 siste året.

det. Heroin er påvist i 26 politidistrikter, en økning på 2. Nok et år er det Oslo politidistrikt og Hordaland politidistrikt som tar flest beslag med til sammen 828 av 1432. Ser en nærmere på hvilken andel av heroinbeslag disse to distriktene har hatt i et mer historisk lys, finner en at Oslos andel av heroinbeslag har sunket fra 74 % i 1994 til 36 % i 2009. For Hordaland pd har denne prosentandelen økt fra 3,5 % til 21 % i samme periode. For resten av landet ser en at denne heroinandelen er konstant de siste 11 år.

Prosentandel heroinbeslag for politidistriktene Oslo og Hordaland 1994–2009

År	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Oslo	74	71	63	58	58	44	44	40	45	45	44	37	40	38	38	36
Hordaland	3,5	5	7	7	8	11	10	14	11	11	14	18	17	16	19	21
Resten av Norge	22,5	24	30	35	34	45	46	46	44	44	42	45	43	46	43	43

Det kan på nytt reises spørsmål ved hvor stor andel 130 kg heroin er i forhold til det totale konsum. Med utgangspunkt i laboratoriets erfaringer med størrelsen på rusdoser heroin, samt rapporter over antall brukere og bruksfrekvens, (SIRUS, 2009), kan en ikke se bort fra at det i 2009 kan ha blitt beslaglagt 1/5 av det samlede konsum.

I 2007 ble det i Østfold politidistrikt beslaglagt kun 0,06 kg heroin fordelt på 54 beslag. I 2008 og 2009 derimot, kunne Østfold på nytt rangeres til topps med henholdsvis 31,26 kg og 55,1 kg beslaglagt.

De politidistrikter som har beslaglagt de største mengdene med heroin i 2009 er Østfold (55,1 kg), Oslo (49,16 kg), Romerike (9,46 kg), Agder (3,88 kg), Hordaland (3,17 kg), Sunnmøre (2,91 kg) og Rogaland (2,27 kg).

De ti største beslagene av heroin i 2009

Politidistrikt	Mengde	Styrke
Oslo	16 660 g	20 %
Oslo	12 688 g	17–33 %
Oslo	11 088 g	17 %
Østfold	10 960 g	20 %
Østfold	10 440 g	15 %
Østfold	9 575 g	15–17 %
Østfold	8 860 g	17 %
Østfold	6 559 g	28 %
Oslo	5 731 g	30 %
Romerike	4 475 g	42 %

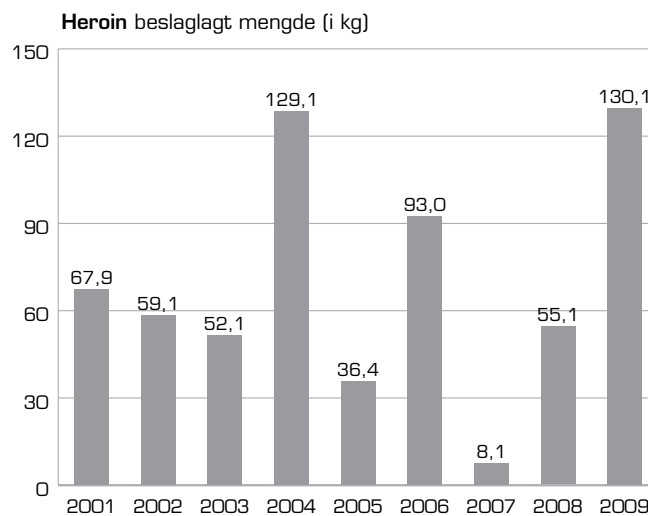
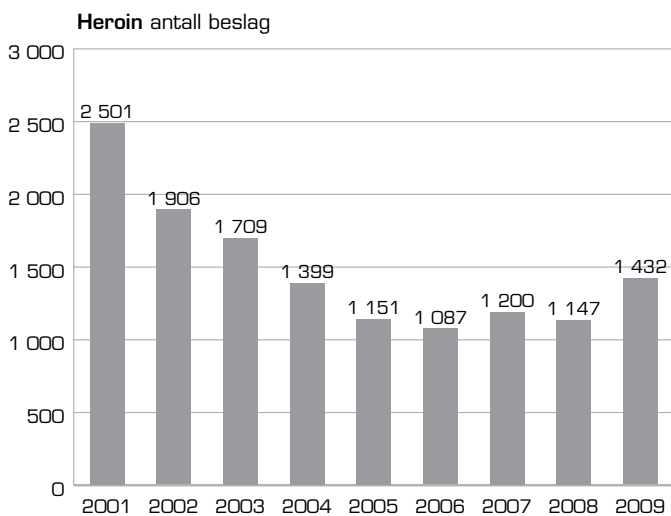
Gjennomsnittlig styrkeprosent på heroin 2004–2009

År	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Styrkeprosent heroin	27	26	30	36	31	25

Den gjennomsnittlige styrkeprosenten på heroinbase de siste årene har i grove trekk vært relativt stabil. Et resultat på 25 % er likevel blant de historisk laveste.

Tabellen viser innholdet av heroin i alle typer saker, så vel store som små beslag. Laveste og høyeste innhold av heroin er blitt bestemt til henholdsvis under 1 % og opp til 55 %. Det er heller ikke i 2009 registrert forskjeller i styrkegrad på heroin beslaglagt ved grensepassering og beslag ute i brukermiljøene. Det betyr at det her i landet ikke forgår noen ytterligere fortykning av heroin utover det som allerede er foretatt andre steder i verden. Som før

om årene er det påvist paracetamol og koffein i en rekke beslag, samt dempende stoffer som benzodiazepiner. For eksempel ble det i Oslo beslaglagt gjort mange beslag med heroin i kombinasjon med alprazolam. Typisk blanding kunne være 8–10 % heroin og større innslag av alprazolam med kraftigere og utradisjonelle rusymptom som følge. For seks beslag med heroinkloridholdige stoffblandinger, ble gjennomsnittstyrken bestemt til 44 %.

Kokain

– Nedgang både i mengder og antall beslag

Etter sterk stigning i beslagsdata for kokain etter årtusenskiftet, særlig fra 2005, kulminerte både mengder og antall beslag i 2007. Både i 2008 og i 2009 har mengder og antall beslag gått markert tilbake. I 2009 ble det beslaglagt 61,3 kg kokain fordelt på 804 beslag. Også i relasjon til beslag av alle andre stoffer vises kokain

en nedadgående trend fra 3,6 til 3,0 %. Fra 2008 til 2009 er antall beslag med kokain gått tilbake i 21 av landets politidistrikter. Nedgangen kan neppe skyldes noen endring på resursstyring og prioriteringer mot typiske kokainmiljøer alene. Kripos er derfor av den oppfatning at tilførselen og spredning av kokain reelt sett kan være redusert i 2009. Som de siste årene, er kokain beslaglagt i 26 politidistrikter.

Beslag av kokain og relativ fordeling de siste 13 årene for Oslo, Hordaland og resten av landet

Politidistrikt	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Oslo	62 %	52 %	42 %	37 %	44 %	46 %	43 %	41 %	37 %	38 %	36 %	32 %	32 %
Hordaland	1,8 %	2 %	2,4 %	3,4 %	3,2 %	5,7 %	4,2 %	5,3 %	4,8 %	2,6 %	2,6 %	5,1 %	4,0 %
Resten av l.	36,2 %	46 %	55,6 %	59,6 %	52,8 %	48,3 %	52,8 %	53,7 %	58,2 %	59,4 %	61,4 %	62,9 %	64 %

Oslos andel av kokainbeslagene blitt redusert fra 62 % til 32 % på 13 år, mens resten av landet øker sin andel. Tabellen ovenfor viser også at fordelingen mellom politidistriktene kan være svært skjev – som Hordaland politidistrikt kan være et eksempel på med påfallende få beslag i flere år, særlig når en tar folketallet i betraktning.

Som rapportert i flere år, har innholdet av kokain i beslagene gått jevnt nedover, fra mer enn 70 % for mer enn 10 år siden til 30 % i 2008. Denne trenden har fortsatt også i 2009, og fortsatt påvises fenacetin relativt ofte som tilsetningsstoff. Men spredningen av det kvantitative innholdet er stort.

De største enkeltbeslag fordeler seg slik:

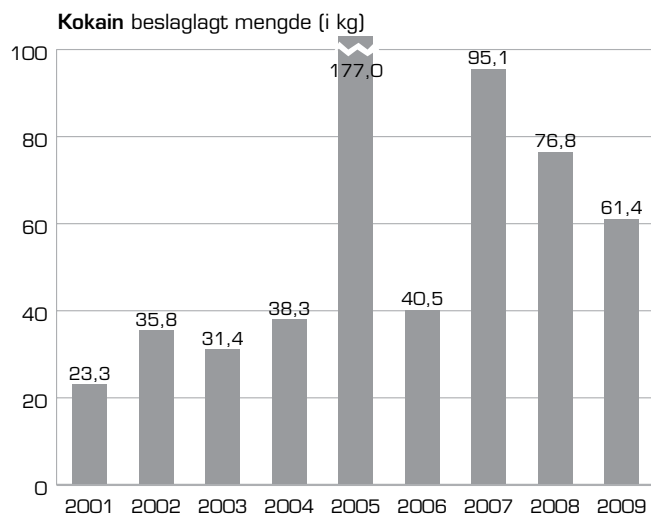
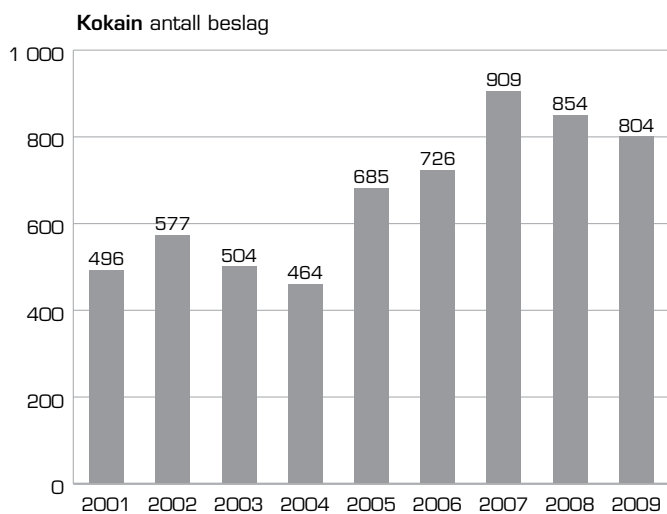
Politidistrikt	Mengde	Styrkegrad
Østfold	4,32 kg	20 %
Østfold	4,21 kg	23–27 %
Østfold	3,98 kg	17 %
Østfold	3,16 kg	18–22 %
Østfold	2,04 kg	16 %
Agder	2,03 kg	18 %
Oslo	2,00 kg	10 %
Østfold	2,00 kg	54–76 %

De politidistrikt som har beslaglagt størst mengde kokain, er Østfold (33,32 kg), Romerike (9,16 kg), Oslo (5,97 kg), Agder (5,05 kg), Vestfold (4,434 kg) og Rogaland (1,82 kg).

På fire år er styrkegraden på kokain halvert, se tabell nedenfor.

Gjennomsnittlig styrkeprosent på kokain 2000–2009:

År	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Kokain %	69	50	35	39	37	25

Cannabis

– økning av hasjismengder og tilbakegang for marihuana

Etter at det i 2007 ble registrert nedgang både med hensyn til mengde og antall beslag av cannabis i 2007, økte begge disse parametrene i 2008 betydelig først og fremst fordi hasjisi økte sterkt. Dette har ytterligere forsterket seg i 2009.

Etter år 2000 er det ikke beslaglagt så store mengder av cannabisproduktene som i 2009, og antall beslag er høyere enn noe år

tidligere. 20 politidistrikter har gjort flere beslag av cannabis enn året før, og Oslos andel er økende til 22 % i 2009.

Den beslaglagte mengden cannabis på 2587 kg fordeler seg på om lag 2417 kg hasjisi (93,4 %), 122 kg marihuana (4,7 %), 55 kg cannabisplanter (2,1 %) og 0,016 kg cannabissekstrakt. Denne fordelingen er således vesentlig annerledes enn året før hvor innslaget med hasjisi bare var 71 %.

Den rekordstore mengden med hasjisi forklares først og fremst med tre store enkeltbeslag som fører seg inn i en historisk ramme.

De største enkeltbeslagene av cannabis 1995–2009

År	Distrikt	Mengde	Produkt
1995	Rogaland	18 014 kg	Marihuana (ikke tiltenkt Norge)
1995	Oslo	1 362 kg	Marihuana
1995	Oslo	1 247 kg	Marihuana
1998	Agder	963 kg	Hasjisi
2009	Østfold	417 kg	Hasjisi
2008	Oslo	401 kg	Hasjisi
2009	Oslo	361 kg	Hasjisi
2009	Østfold	333 kg	Hasjisi

Antallet cannabisbeslag er på 11766, og fordeler seg om lag slik: 84,4 % hasjisi, 13,9 % marihuana og 1,7 % cannabisplanter.

Innslaget med hasjisi på markedet er således på vei tilbake fra ca. 77 % til et nivå som før 2006 med henimot 90 %.

Beslag av cannabisplanter (kg fordelt på antall plantasjer)

År	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mengde planter	27 kg	28 kg	27 kg	18 kg	16 kg	22 kg	131 kg	43 kg	52 kg	119 kg	347 kg	55 kg
Antall beslag	148	124	111	108	126	135	143	124	124	207	217	203

Det ser således ut til at dyrkningsaktiviteten er like stor som de siste årene, men mengden som beslaglegges er tilbake til et mer tradisjonelt nivå. I den perioden hvor politiet avdekket flest cannabisplantasjer, dvs. 01.07.07 – 30.06.08, ble det beslaglagt 420 kg cannabisplanter fordelt på 243 beslag.

Den stigende dyrkningsaktiviteten som tabellen indikerer, har tidsammenfall med en betydelig økning av marihuanabeslag både i absolutte tall og i relasjon til andre cannabisprodukter, jf. tabellen

nedenfor. Fra et normalinnslag på ca. 10 % marihuana i mange år, endret dette seg 4. kvartal 2006 til 12,6 %, og steg senere til over 23 % første kvartal 2008. I enkelte politidistrikter, hvor man også registrerte en rekke større plantasjer, var innslaget med marihuanabeslag over 50 % av det totale, mens mange distrikter ikke fikk noen erfaring med denne markedsendringen. Det er derfor rimelig grunn for å tro at den økte spredningen av marihuana ikke skyldes økt innførsel.

Innslag av marihuana i forhold til alle cannabisprodukter

År	2005	06-4.kv.	07-1.kv.	07-2.kv.	07-3.kv.	07-4.kv.	08-1.kv.	08-2.kv.	08-rest	2009
Marihuana %	9,9	12,6	13,9	16,5	17,5	22	23,6	14,7	19,0	13,9

De politidistrikter som har beslaglagt de største mengdene med cannabisprodukter samlet er:

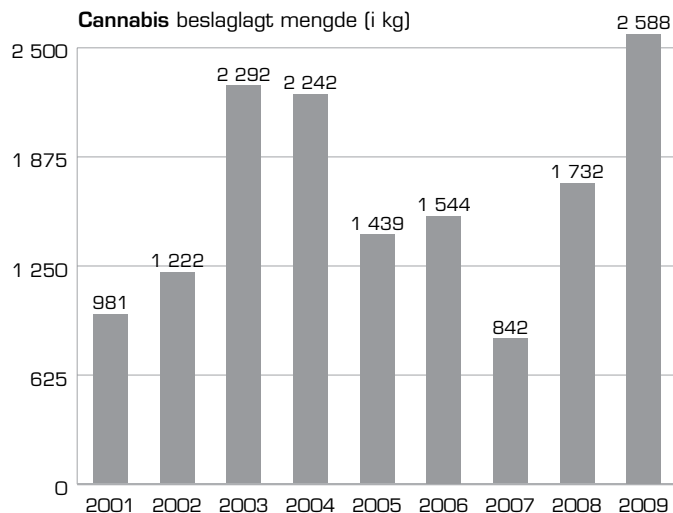
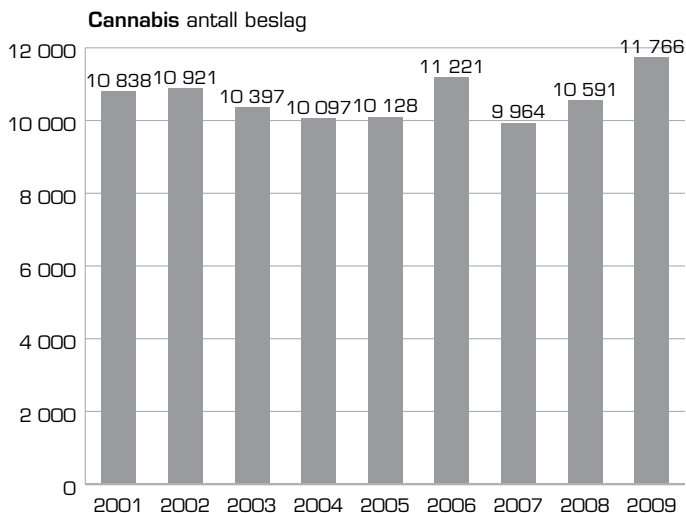
De trettен største enkeltbeslagene av cannabis som er foretatt i 2009 er:

Politidistrikt	Mengde	Produkt
Oslo	417,7 kg	Hasjissj
Oslo	361,0 kg	Hasjissj
Østfold	333,0 kg	Hasjissj
Asker og Bærum	145,9 kg+10,4 kg	hasjissj+cannabisplanter
Oslo	95,2 kg	Hasjissj
Oslo	87,3 kg	Hasjissj
Østfold	63,63 kg	Hasjissj
Oslo	45,94 kg	Hasjissj
Romerike	43,16 kg	Hasjissj
Oslo	40,45 kg	Hasjissj
Oslo	38,8 kg	Hasjissj
Oslo	38,6 kg	Hasjissj
Oslo	33,6 kg	Hasjissj

Oslo (1016 kg), Østfold (915 kg), Asker og Bærum(189 kg), Sør-Trøndelag(86 kg), Romerike (85 kg) og Rogaland (37 kg).

Som i 2008 er det blitt foretatt flere kvantitative bestemmelser av THC i forbindelse med iretteføringen av cannabissaker. I alt ble det utført ca. 50 kvantitative bestemmelser av THC, både for hele planter isolerte toppskudd og hasjissj. I hele planter ble det vanligvis påvist 3–7 % THC, og i isolerte toppskudd vanligvis 11–22 %, dvs. 2–3 ganger høyere innhold enn for tradisjonell hasjissj.

Dette er en erfaring som er etter hvert er blitt velkjent, ikke bare i Nederland, men mer eller mindre i det øvrige Europa. For hasjissj derimot, som dominerer det norske markedet, er den gjennomsnittlige THC-styrken på rundt 7 % slik det har vært i mange år. Det skal imidlertid understrekes at det er store variasjoner i måleresultatene. Legger en til grunn det høye antall med hasjissjbeslag det her i landet, er det belegg for å hevde at THC-innholdet i alle typer cannabisbeslag, i gjennomsnitt, ikke har endret seg vesentlig i 2009 heller.

Amfetamin/metamfetamin

– Fortsatt store mengder og svært mange beslag

Med hensyn til utbredelse, har disse to stoffene befestet sin posisjon i Norge som en klar toer etter cannabis. Både de beslaglagte mengdene og antall beslag holder seg svært høyt, og bare i 2006 er det gjort flere beslag. I 2009 er det beslaglagt til sammen 431 kg,

fordelt på om lag 197 kg amfetamin fordelt på ca. 2 066 beslag og hele 234 kg metamfetamin fordelt på ca. 3 720 beslag, beregnet ut fra kjent fordeling.

2009 er således et merkeår idet både mengder og antall beslag av metamfetamin er høyere enn for amfetamin. En slik situasjon er ikke registrert noe år tidligere. Innslaget med metamfetamin er tredoblet på fire år. Beslagene fordeler seg jevnt over hele året.

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
% Met	6,2 %	10,8 %	15,4 %	21,1 %	22,0 %	26,0 %	26,1 %	34,4 %	43,6 %	64,3

Også i 2009 har alle politidistrikter gjort beslag av både amfetamin og metamfetamin, og 20 distrikter har gjort flere beslag enn i

2008, og Oslos andel av beslagene er beregnet til 17 %, det samme som året før.

De 13 største enkeltbeslagene med amfetamin i 2009

Politidistrikt	vekt	stoff	styrkegrad
Østfold	46,79 kg	Amfetamin	18–36 %
Østfold	30,25 kg	Amfetamin	12 %
Østfold	17,89 kg	Amfetamin	32 %
Agder	14,79 kg	Amfetamin	47 %
Vestfold	14,68 kg	Amfetamin	29 %
Østfold	9,93 kg	Amfetamin	3–9 %
Oslo	9,63 kg	Amfetamin	16–18 %
Oslo	8,81 kg	Amfetamin	2 %
Oslo	3,99 kg	Amfetamin + Metamfetamin	2–76 %
Østfold	3,02 kg	Amfetamin	20 %
Asker og Bærum	2,48 kg	Amfetamin	57 %
Østfold	2,24 kg	Amfetamin	6 %
Nordmøre og Rom	1,98 kg	Amfetamin	75–84 %

De 13 største enkeltbeslagene med metamfetamin i 2009

Politidistrikt	Vekt	Stoff	styrkegrad
Oslo	55,03 kg	Metamfetamin	53–76 %
Østfold	27,59 kg	Metamfetamin	63 %
Sør-Trøndelag	14,05 kg	Metamfetamin	46–50 %
Rogaland	13,19 kg	Metamfetamin	38–61 %
Østfold	9,88 kg	Metamfetamin	35–46 %
Østfold	9,61 kg	Metamfetamin	56 %
Oslo	8,88 kg	Metamfetamin	25 %
Østfold	6,75 kg	Metamfetamin	56 %
Romerike	3,90 kg	Metamfetamin	48 %
Oslo	3,79 kg	Metamfetamin	30–40 %
Oslo	3,00 kg	Metamfetamin	19–61 %
Østfold	2,98 kg	Metamfetamin	70 %
Asker og Bærum	2,93 kg	Metamfetamin	55 %

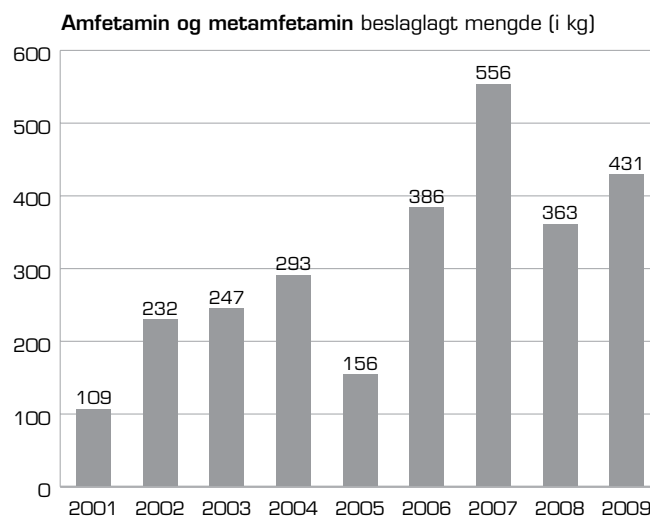
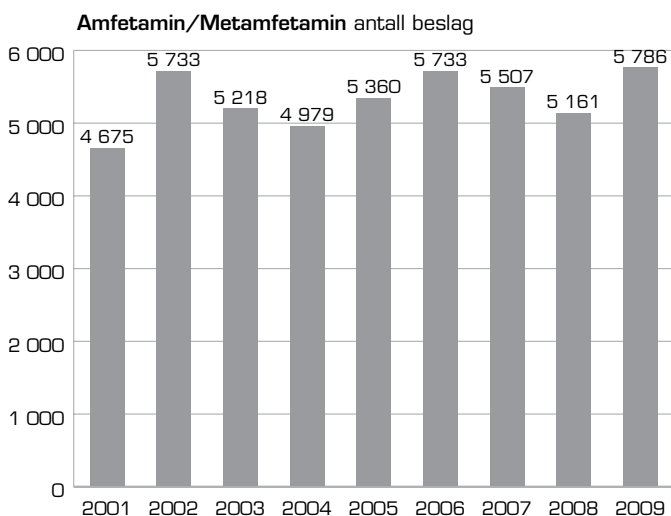
Gjennomsnittlig styrkegrad i 2009 er omlag 29 % for amfetamin og 44 % for metamfetamin. Dette er en nedgang for amfetamin og oppgang for metamfetamin. Som for heroin, er det også i 2009 registrert stor spredning i styrkegraden, fra ca. 1 % og opp til 97 %. Ved to anledninger er det for første gang i Norge beslaglagt krystallinsk metamfetaminklorid. Beslagene på henholdsvis 6 og 7,7 g er karakterisert ved henimot 100 % renhet. Denne krystallinske

formen av metamfetaminklorid, ofte kalt for «ice», er en form som vanligvis tas inn ved røyking. Det er dessuten beslaglagt 138 tabletter med logo som for «ecstasy», men med innhold av metamfetamin. De politidistrikter som er registrert med de største mengdene amfetamin og metamfetamin er Østfold (179,7 kg), Oslo (110,9 kg), Sør-Trøndelag (23,1 kg), Vestfold (22,2 kg), Agder (22,0 kg), og Rogaland (20,5 kg).

Beslag av metylfenidatholdige tabletter (som f.eks. Ritalin og Concerta)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antall tabletter	545	1 176	668	1 016	1 078	1 325	1 389	1 906	2 648	3 413
Antall beslag	57	71	78	68	69	100	115	132	148	201

Medikamentene mye av ADHD-pasienter. Den økende beslagfrekvensen kan forklares med den økende medisinske bruken av metylfenidat.

Benzodiazepiner (BZD)

– Verken store mengder eller mange beslag

Etter den svært store tilbakegangen i beslag av benzodiazepiner fra 2003, økte antall beslag på nytt i 2006, for deretter å avta både i 2007 og 2008. Selv om beslaglagt mengde er doblet fra 2008 til 2009 og antall beslag av denne legemiddelklassen har gått noe opp, foreligger det ingen 3. leddsak.

I alt er det beslaglagt 671 377 tabletter og en del renstoff fordelt 3842 beslag. Det er liten tvil om at det fortsatt er stor etterspørsel

etter denne typen legemidler på det illegale markedet.

Basert på beslagfrekvens, føyer BZD-stoffene seg nok et år inn på tredje plass etter cannabis og amfetamin/metamfetamin. Men andelen i forhold til andre stoffer er mindre enn på flere år. Både mengder og antall beslag, indikerer økende, illegal trafikk med klonazepam, først og fremst Rivotril. Her skal det skytes inn at Rohypnol og Flunipam ble omgjort fra B til A-preparater fra 1. januar 2003, og at Rohypnol ble avregistrert som legemiddel i Norge 1. august 2004. Alle Rohypnolbeslagene har i dag således sin forklaring i illegal innførsel.

Beslagstall for Flunipam(flunitrazepam), som fortsatt er registrert som lovlig legemiddel i Norge

År	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antall tabletter	32 595	8 364	31 929	4 875	2 397	1 806	2 447	1 746	1 511	1608	1559
Antall beslag	840	777	741	645	268	226	289	265	208	201	215

Det kan se ut til at den fallende beslagfrekvens for Flunipam kan ha sammenheng med strengere forskrivningsregler.

Både beslagfrekvens og størrelsen på beslag er stabilt etter 2006. Dette har trolig sammenheng med strengere forskrivningsregler.

Tabellen under illustrerer hvilket innslag de enkelte BZD-stoffene har på det illegale markedet basert på beslagfrekvens.

Illustrasjon på hvilket innslag det enkelte BZD har på det illegale markedet basert på beslagfrekvens

Stoff	Legemiddeleksempler	Andel 2002	Andel 2005	Andel 2007	Andel 2008	Andel 2009
Diazepam	Valium, Stesolid	16,4 %	28,5 %	40,2 %	36,0 %	31,4 %
Flunitrazepam	Rohypnol, Flunipam	71,4 %	28,2 %	21,2 %	14,9 %	6,9 %
Klonazepam	Rivotril	4,0 %	13,6 %	14,7 %	18,0 %	27,5 %
Oxazepam	Sobril	4,3 %	9,9 %	9,3 %	11,2 %	10,8 %
Nitrazepam	Apodorm, Mogadon	2,0 %	9,3 %	7,2 %	7,4 %	7,5 %
Alprazolam	Xanor	1,3 %	8,3 %	6,4 %	9,8 %	11,7 %
Andre		0,6 %	2,2 %	1,0 %	2,7 %	0,4 %

Med hensyn til illegal spredning, er det som vist fortsatt stor tilbakegang for flunitrazepam og en betydelig økning for klonazepam. De politidistrikter som har beslaglagt størst mengde BZD

er Østfold (266300), Romerike (75500), Vestfold (73500), Telemark (65300), Oslo (63800) og Hordaland (30900).

De største enkeltbeslag av benzodiazepiner er som følger:

Politidistrikt	Antall tabletter	Virkestoff	Mengde virkestoff
Østfold	167830	Diazepam	5 og 10 mg
Telemark	57710	Diazepam	1,3 mg *
Vestfold	52000	Diazepam	10 mg
Østfold	22900	Klonazepam	- *
Østfold	16020	Klonazepam	-
Romerike	15000	Diazepam	10 mg
Østfold	14920	Klonazepam	-
Agder	11665	Fenazepam	-

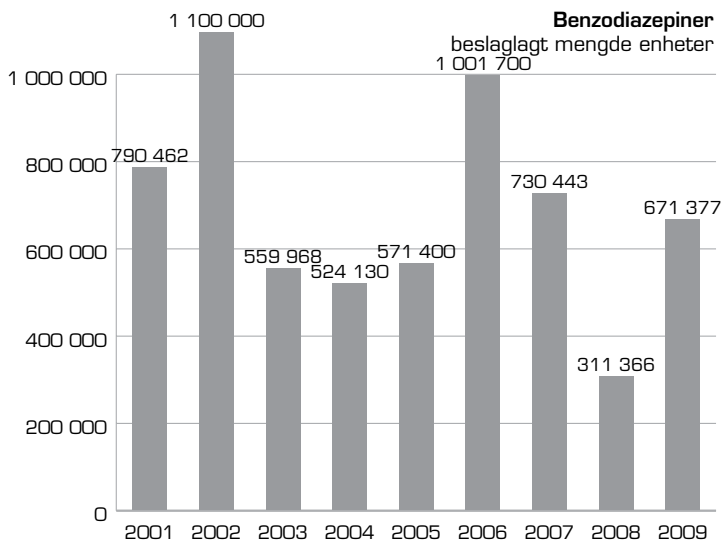
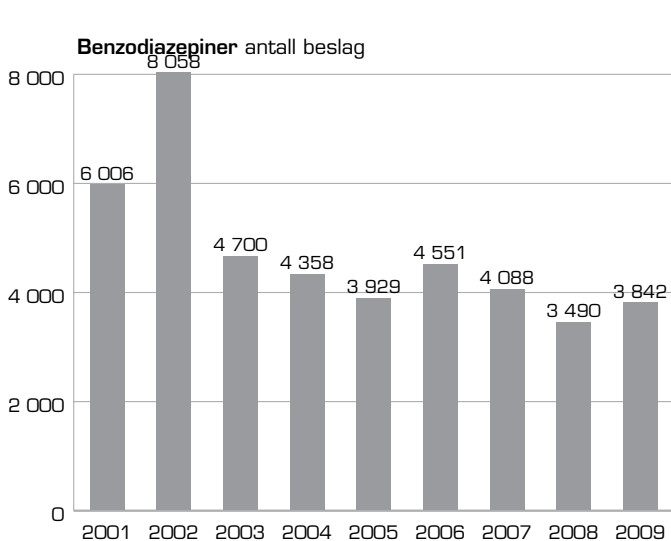
* Beslaget er forfalskninger av Rohypnol 2 mg.

Flere detaljer for fenazepam

Fenazepam er et russisk benzodiazepin som ikke benyttes medisinsk i Norge. Selv om dette legemiddelet aldri har noe stort innpass på det illegale markedet, har det likevel fått stor opp-

merksomhet både 2008 og 2009. Stoffet ble første gang beslaglagt i 1993, da det ble foretatt et mindre beslag i Finnmark. Deretter ble det ikke foretatt beslag av dette stoffet før i 2003.

År	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antall beslag	11	33	14	12	16	15	39
Antall tabletter	8 851	45 580	267	2 545	2 096	30 872 + 1,7	18 215
Antall politidistrikt	6	14	9	6	8	9	9

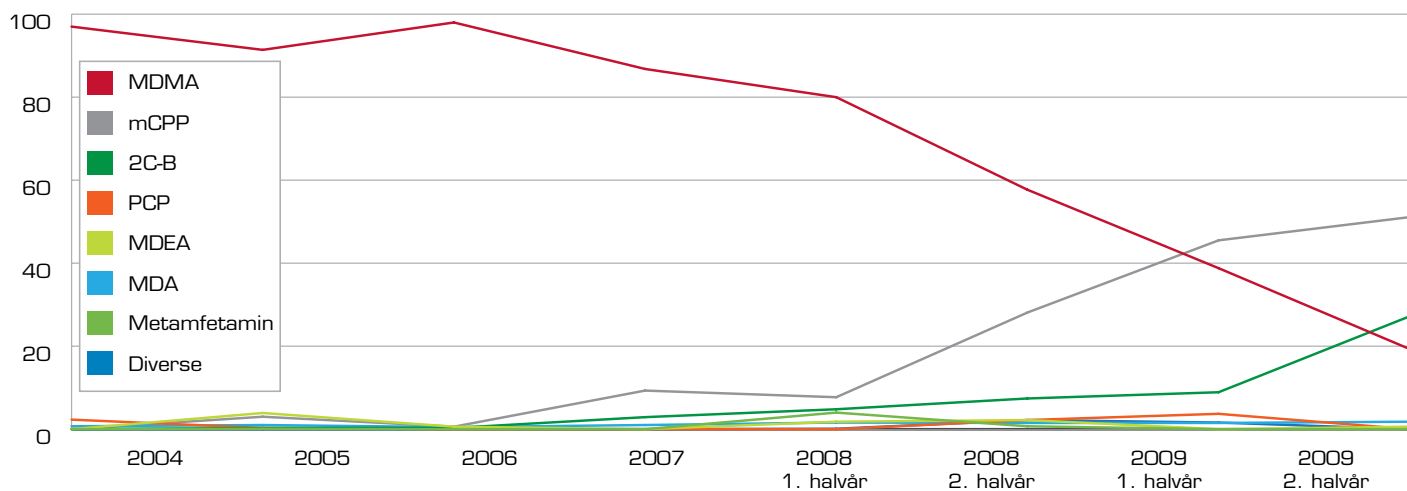

Ecstasy

– små mengder og svært få beslag

Det er ingen tradisjon å definere «ecstasy» som annet enn stoffene MDA, MDMA, MDEA og MBDB. Av disse er det MDMA som nesten fullstendig har dominert blant beslagene i mer enn 20 år. At det enkelte år påvises andre stoffer enn disse i tabletter med tradisjonell logo som for «ecstasy» er velkjent. Inntil 2008 har aldri andre rusmidler utgjort noen vesentlig del i dette tablettmarkedet. Den mye brukte frase «å aldri stole på en logo» har både i 2008

og 2009 fått større gyldighet enn noen gang. Markedet er først og fremst karakterisert ved at både mengdene og antall beslag med «ecstasytabletter» har gått mye tilbake, og dessuten at innslaget med MDMA er kraftig redusert. MDMA er i stor grad erstattet med andre rusmidler først og fremst mCPP (1,3-klorfenylpipezazin), eventuelt andre isomere, et stoff som ikke er inntatt på narkotikalistene. Endringene illustreres ved nedenstående tabell som er basert på påvisningsfrekvens:

2009 er karakterisert ved at mer enn 50 % av beslagene i denne tablettkategorien er avgjort med forelegg uten verifiserte analyser.

Totalt er det beslaglagt 22 465 tabletter fordelt på 169 beslag som med visse indikasjoner kan kalles «ecstasy». Av dette er 21 958 tabletter fordelt på 83 beslag blitt identifisert som MDMA-holdige. Ut fra den reelle fordeling for MDMA i analysesakene, er det rimelig grunn å anta at det i 2009 er blitt beslaglagt ca. 22 100 MDMA-holdige tabletter fordelt på ca. 100 beslag. Basert på verifiserte analyser, foreligger det i 2009 egentlig bare ett beslag av MDMA av noen størrelse, jf. tabell nedenfor. Med dette som grunnlag, ut-

gjør MDMA kun 0,4 % av alle beslag som ble registrert i 2009, mens det i 2001 ble bestemt til 3 %. Oslos andel av beslagene er 8 %, en tilbakegang fra 18 % i 2008.

En tilsvarende nedgang i MDMA-beslag er registrert i flere andre land i Europa. Kripos er kjent med at denne nedgangen forklares ved økende knapphet av råvare for tilvirkning av MDMA i de land i Europa som tradisjonelt har stått bak den massive produksjon av ecstasy i mange år.

De største enkeltbeslagene av MDMA (analysert) som er foretatt i 2009

Politidistrikt	Antall tabletter	Virkestoff	Mg per tablett
Vestfold	20 450	MDMA	70 mg
Rogaland	287	MDMA	43 mg
Sunnmøre	117	MDMA	-
Rogaland	104	MDMA	106 mg
Hordaland	98	MDMA	-
Salten	95	MDMA	-
Romerike	76	MDMA	76 mg
Rogaland	51	MDMA	65 mg
Follo	50	MDMA	7 mg

De politidistrikt som har beslaglagt flest tabletter basert på analyseresultater er Vestfold (20455 tabletter), Rogaland (358 tabl.), Romerike (111 tabl.), Salten (99 tabl.) og Agder (50 tabl.).

Andre stoffer innenfor denne tablettsektoren (samme logo som for «ecstasy»)

PCP («englestøv»)

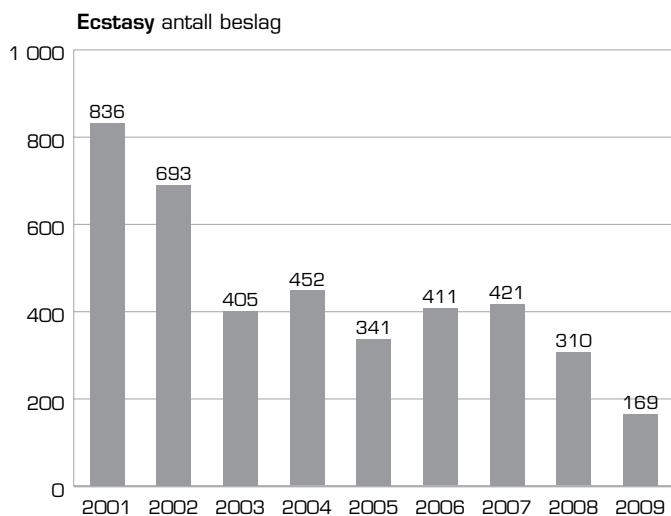
I alt er det beslaglagt 22044 tabletter med PCP i kombinasjon med metamfetamin eller metkatinon fordelt på i alt 5 beslag. PCP er blitt påvist i flere 10-år både i tablettform og som renstoff. I perioden 2000 – 2008 er det samlet beslaglagt 1909 tabletter fordelt på 18 beslag. Selv om det i 2009 neppe foreligger stor spredning av PCP-holdige tabletter, er det bekymringsfullt med så store enkeltbeslag av et stoff som i særlig grad anses som risikofylt å bruke.

CPP (hovedsakelig 1,3-klorfenylpiperazin eller mCPP)

Selv om stoffet ble registrert første gangen i Norge i 2005, er det ennå ikke blitt tatt inn på narkotikalistene. Stoffet har ikke spesielt kraftig hallusinogen effekt, men er i 2009 blitt det dominerende stoffet innenfor denne sektoren. De distrikt som har beslaglagt flest tabletter er: Østfold(37101), Oslo (6335), Vestfold (1784), Agder (891), Rogaland (679) og Hordaland (249).

2C-B

Stoffet, som har likhetstrekk med MDMA, er blitt påvist flere år. Som tabellene indikerer, er det mye de samme utviklingstrekk for flere av disse halusinogene stoffene.

Beslag av PCP-holdige tabletter i 2009

Politidistrikt	Antall tabletter
Østfold	12 071
Østfold	9840
Oslo	71
Asker og Bærum	60
Helgeland	2

Største enkeltbeslag av mCPP i 2009

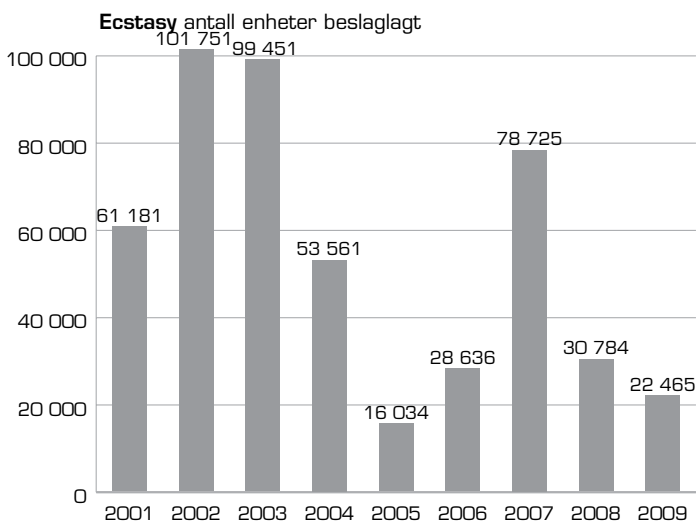
Politidistrikt	Antall tabletter	Mengde
Østfold	26 040	
Østfold	10 590	
Oslo	6 060	17 mg
Vestfold	840	
Vestfold	827	

Beslag av CCP 2005–2009

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall tabl.	10490+2 g	16+0,18 g	1953	3757	48205
Antall besl.	11	3	32	50	143
Antall distr.	3	3	9	14	20

Beslag av 2CP 2005–2009

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall tabl.	1	60	21	1635	3502
Antall besl.	1	1	10	21	56
Antall distr.	1	1	6	8	17

Smertestillende, narkotikaklassifiserte medikamenter

Totalt er det beslaglagt 14799 tabletter fordelt på 1078 beslag. Både mengder og antall beslag er markert høyere enn året før. Det er i 2009 ikke foretatt noe spesielt stort beslag av disse legemidlene. Flere av sakene dreier seg om ulovlig innførsel av slike legemidler via internetthandel, men antallet tabletter i hvert beslag er relativt

lite. Basert på antall beslag, er det nok et år buprenorfin (Temgesic, Subutex og Subuxone) som dominerer. Det er imidlertid kodeinholdige tabletter det er beslaglagt mest av. Tabellen nedenfor viser de politidistrikt som har beslaglagt flest tabletter og/eller gjort flest beslag.

De politidistrikt som har beslaglagt flest tabletter og/eller flest beslag er:

Politidistrikt	Antall tabletter	Antall beslag
Oslo	2420	158
Hordaland	1790	177
Sør-Trøndelag	1743	91
Østfold	1187	49
Agder	1116	132
Romerike	794	21

Tabellen nedenfor viser prosentinnslaget disse legemidlene har i statistikken basert på antall beslag, samt de samlede mengder med tabletter som er blitt beslaglagt i 2007, 2008 og i 2009. Metadon og buprenorfin benyttes i dag medisinsk i stor skala (flere enn

5000 pasienter innenfor LAR). Beslagsfrekvensen for disse to stoffene har stigende tendens og utgjør i 2009 over 50 % av alle beslag innenfor denne legemiddelklassen.

Preparat	Stoff	% av antall beslag i 2007	% av antall beslag i 2008	% av antall beslag i 2009	Antall tabletter 2007	Antall tabletter 2008	Antall tabletter 2009
Temgesic, Subutex	Buprenorfin	45,2 %	45,7 %	48,4 %	2088	2982	3 943
Paralgin forte, m.fl.	Kodein	26,9 %	23,4 %	21,0 %	7547	4657	5 426
Dolcontin, m.fl.	Morfin	17,1 %	20,6 %	17,8 %	4377	2019	2 418
Metadon	Metadon	7,8 %	6,8 %	8,7 %	1083	934	2 600
Ketorax, Fentanyl	Andre	3,0 %	3,4 %	4,1 %	2259	555	327

Opium

I 2009 er det beslaglagt 1344 g opium fordelt på 24 beslag. Bare to beslag var over 200 g, henholdsvis ved Romerike (940 g) og Oslo (206 g). De fire største opiumsbeslag gjennom tidene er 4446 g i 2000, 3992 g i 2008, 3410 g i 2004 og 2183 g i 2004.

De fleste beslag i 2009 anses å være typiske brukersaker med en gjennomsnittsvekt på 9 gram. I en mer historisk sammenheng kan beslagene settes opp i følgende tabell:

År	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mengde (gram)	1 660	7 482	3 214	121	42	7 917	2 020	479	483	4 136	1 344
Antall beslag	10	19	22	13	7	18	16	21	19	12	24

LSD

LSD har neppe noen gang hatt noen stor utbredelse i Norge, og det ser heller ikke ut til at det har fått noen økende utbredelse de siste årene heller. Siden LSD-preparatene er lett å skjule, skal en

imidlertid ikke se bort i fra at beslagstatistikken ikke gir noe godt speilbilde av den reelle situasjonen.

Beslaglagt mengde LSD de siste 13 år:

År	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Doser	7 049	2 825	485	923	423	172	224	616	125	226	22	245	510
Beslag	107	63	58	80	52	15	31	31	34	28	16	15	26

Psilocybinholdige sopper inkludert spiss fleinsopp

Stoffet psilocybin har vært inntatt på narkotikalistens siden 1971, men det var først 15. april 2004 at alle sopparter med innhold av psilocybin ble straffbare. Det er i særlig grad cubafleinsopp og blånende flekkskivesopp Kripes har registrert i forbindelse med innførsel. Selv om disse rusgivende soppartene aldri har hatt noe stor andel i statistikken, mottar Kripes en del informasjon om at hallusinogene stoffer fortsatt har interesse som rusmiddel. Blant

annet beslaglegger på tolletaten og politiet både dyrkingsmedium og soppsporer fra psilobinholdige sopparter.

Tabellen under skiller mellom spiss fleinsopp og de øvrige artene i den grad artene er blitt bestemt. I tabellen er det tatt med antall gram fordelt på antall beslag.

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Spiss fleins.	502/50	218/45	249/46	495/71	953/58	1 102/58				
Andre arter	423/18	155/14	323/21	556/18	4 158/19	156/19				
Sum	925/68	373/59	572/67	1051/89	5111/77	1604/75	812/84	1366/77	514/54	1664/75

Det største beslag av spiss fleinsopp noen gang, om lag 400 gram, ble gjort i Gudbrandsdal i 2004, mens det største enkeltbeslag av andre arter, tampafleinsopp og cubafleinsopp i en mengde av 3 350 gram, ble gjort på Romerike i 2004, en halv måned etter endringen i narkotikaforskriften.

Andre hallusinogene stoffer

Selv om en er kjent med at det mange steder i verden beslaglegges en rekke forskjellige naturstoffer og syntetiske stoffer med stimulerende og hallusinogen effekt, har det i forhold til ecstasy og til dels LSD vært gjort relativt få beslag i Norge i mer enn 10 år. Unntaket kan være kan være 1994 hvor det i Trondheim ble foretatt store beslag av en rekke hallusinogene stoffer som også var blitt syntetisert i Trondheim. Flere av dem var ikke inntatt på narkotikalistens.

Psykoaktive planter og plantedeler som heller ikke er klassifisert som narkotika, blir jevnlig beslaglagt med hjemmel i at innførselen vanligvis ikke er tillatt. Trolig er mye av denne trafikken

et resultat av informasjon og tilbud via Internet. I særlig grad har Kripes registrert frø fra *Argyrea nervosa* («Hawaiian Baby Woodrose»), *Salvia divinorum*, *Peganum harmala*, frø fra peyotekaktus og peyotekaktus med innhold av meskalin.

I 2009 er det i økende grad registrert flere psykoaktive stoffer, først og fremst med hallusinogen effekt, både stoffer som er inntatt på narkotikalistens og stoffer som ikke er blitt narkotikaklassifiserte. Her skal nevnes noen av dem: Fluoramfetamin, mefedron, 2,5-dimetoksiamfetamin, 4-klor-2,5-dimetoksiamfetamin, DPT, 5-MeO-DIPT og piperazinderivater.

Andre stoffer

Khat

Beslagtabell for khat

År	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kg	4 760	4 251	2 296	1 674	4 823	3 668	2 768	2 781	7 732	2748	3 071
Beslag	295	259	197	238	249	305	211	220	376	186	271

Beslagtabellen for khat er oppgitt i netto fratrukket vekt av bananblader og annen emballasje. Bananblader utgjør normalt 20–25 % av bruttovekten. Som nevnt i innledningen, endret politiet høsten 2007 saksrutinene ved beslaglegging av khat. Følgene er svikt i rapportrutinene fra politidistriktene, slik at Kripos ikke dispone-

rer fullstendige beslagdata for 2008. Legger en til grunn Toll- og avgiftsdirektoratets opplysning om bruttomengder og antall beslag av khat for 2007 og 2008, er det rimelig grunn for å tro at khatbeslagene kan ha samme volum som i 2007.

GHB, GBL og 1,4-butandiol

Av disse tre stoffene er det GHB som er klassifisert som narkotika. Siden alle tre stoffene har fått mye oppmerksomhet de senere år, og at de har mye den samme virkning brukt som rusmidler, blir alle tre stoffene omtalt her.

Tabellene viser at det samlede antall beslag for første gang oversteg 300. Sammenholdt med alle andre stoffer, utgjør dette likevel bare 1,2 %, og GHB alene 0,9 %, av det som blir registrert av

narkotikaklassifiserte stoffer. Måles beslagfrekvensen for heroin og BZD mot GHB, vil en finne at det i 2009 beslaglegges heroin 7 ganger og BZD 17 ganger oftere enn GHB. En kan imidlertid ikke se bort fra at oppdagelsesrisikoen for GHB/GBL kan være mindre enn for andre stoffer siden utseendet og virkning av GHB/GBL og alkoholholdige drikkevarer har store likhetstrekk. Det kan innebære at beslagdata ikke gjenspeiler utbredelsen på noen god måte slik som for andre stoffer.

Antall beslag av GHB, GBL, 1,4-BD

Stoff	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
GHB	2	45	82	81	74	120	28	57	65	166	134	219
GBL	-	-	-	-	8	21	11	3	11	24	40	103
1,4-BD	-	-	-	-	17	7	24	7	10	1	1	0

Beslaglagt mengde

Stoff	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
GHB	12,4 liter	4,3 liter	12,3 liter	31,3 liter	58,6 liter	36,5 liter	83,6 liter
GBL	900 liter	5,4 liter	0,9 liter	14,2 liter	42,3 liter	220,8 liter	129,8 liter
1,4-BD	0,3 liter	45,3 liter	7,4 liter	18,1 liter	0,16 liter	0,27 liter	0

Den økende trafikken for disse tre stoffene de siste to årene, forklares først og fremst stigende tall for Oslo, Hordaland og Romerike politidistrikter. Ut fra informasjon som mottas fra

politidistriktene, samt statistiske data, kan en lett få inntrykk av at GHB og GBL er stoffer som i perioder «kommer og går».

Doping

Som nevnt innledningsvis, vil det alltid kunne reises spørsmål hvorvidt beslagstatistikk gir et godt uttrykk for utviklingen av spredning og misbruk. Denne problemstillingen gjelder også for dopingmidler. Bruk av dopingmidler er ikke straffbart, og det kan tilsi at slike saker ikke har samme prioritet som narkotikasaker. En kan derfor ikke se bort fra at dopingstatistikken ikke gir noe godt speilbildet av den reelle situasjonen.

Dopingmidler skal beslaglegges dersom det foreligger indikasjoner på brudd på gjeldende bestemmelser, for eksempel ulovlig

innførsel. De fleste beslag er legemidler fra utlandet som ikke er registrert for medisinsk bruk her i landet. Ut fra de beslag som mottas, er det påfallende at i majoriteten av sakene dreier det seg om små beslag som – ut fra rettspraksis – ikke er straffbare.

Det er derfor liten grunn til å tro at saker som inkluderer dopingmidler ikke har den nødvendige oppmerksomhet i tolletaten eller i politiet. Tallmaterialet fra Kripos for dopingmidler, som også inkluderer alle beslag fra tolletaten, danner et like godt grunnlag for å beskrive utviklingstrekk som for narkotika.

Beslag dopingmidler og androgen-anabole steroider (AAS) separat. Samlede beslagstall for alle typer dopingmidler:

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mengde	96 000	545 000	330 000	558 000	316 000	210 000	596 000	395 000	197 000	202 000
Antall beslag	464	643	697	726	716	713	735	715	702	788

AAS isolert:

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mengde	55 000	404 000	265 000	352 000	196 000	133 000	531 000	272 000	118 000	139 000
Antall beslag	343	450	439	421	557	488	507	424	415	441

Andel AAS-stoffer i forhold til narkotikaklassifiserte rusmidler basert på parameteren antall beslag

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
AAS	1,48 %	1,60 %	1,44 %	1,62 %	2,29 %	1,85 %	1,79 %	1,70 %	1,74 %	1,66 %

Innslaget av dopingmidler totalt og AAS-stoffer separat i forhold til narkotika relativt lite og påfallende stabilt i en 10-årsperiode. Det er kun i 2004 at innslaget med AAS-stoffer separat har oversteget 2 %. Dette samsvarer mye med samfunnsvitenskapelig forskning. Ut fra statistiske laboratoriedata, er det vanskelig å hevde at bruk av dopingmidler har samme masseutbredelse som farlige rusmidler.

Basert på parameteren antallet beslag, utgjør anabol-androgene stoffer (AAS) ca. 66 %, stimulerende dopingstoffer 26 % og hormoner 8 % av beslagantallet. Dette er i påfallende grad samme fordeling som er registrert de seneste årene.

I alt er det i 2009 påvist 16 forskjellige AAS-stoffer, som ut fra beslagfrekvens fordeler seg slik:

	Metandienon	Testosteron	Nandrolon	Stanozolol	Oksimetolon	Andre
2005	24,5 %	24,5 %	24,5 %	24,5 %	24,5 %	24,5 %
2006	21,6 %	20,6 %	15,7 %	11,0 %	7,7 %	23,4 %
2007	19,6 %	20,0 %	16,4 %	13,8 %	4,8 %	25,4 %
2008	24,2 %	19,7 %	12,6 %	9,7 %	6,2 %	17,6 %
2009	19,7 %	22,9 %	9,9 %	13,0 %	5,7 %	28,8 %

Tabellen illustrerer hvilke AAS-stoffer som har preferanser på dette markedet.

Når det gjelder de stimulerende dopingstoffene, er det efedrin og klenbuterol som i flere år har dominert i beslagssammenheng. Ta-

bellene nedenfor illustrerer mengder fordelt på antall beslag som er gjort de siste tre år for disse to stoffene.

	2007	2008	2009
Efedrin	44300 tabl. / 131	29300 tabl. / 140	18424 tabl. / 133
Klenbuterol	30300 tabl. / 23	6580 tabl. / 12	18637 tabl. / 26

Også i 2008 har Kripos registrert flere dopingsaker hvor beslagene har inkludert rene AAS-stoffer, både testosterone, metandienon, nandrolon, stanozolol, drostenolon, m.fl.

Til sammen er det i 2008 beslaglagt om lag 5 kg, hvorav ett beslag var over 2,1 kg. Slike renstoffer vil, ved en etterfølgende produksjon av doseringsenheter, ha et betydelig spredningspotensial. I grove trekk ville 5 kg kunne utgjøre 300 – 600 brukerkurer.

Antall registrerte narkotika- og dopingsaker fordelt på politidistrikter:

Politidistrikt	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Oslo	6 021	6 383	5 391	4 773	4 601	4 796	4 686	4247	4933
Østfold	1 179	1 358	1 120	957	1 060	1 232	1 283	1238	1336
Follo	676	646	532	502	498	535	566	519	603
Romerike	1 249	1 259	1 311	1 125	1 081	1 348	1 354	1147	1403
Hedmark	479	438	488	397	404	433	462	489	594
Gudbrandsdal	84	92	81	145	109	151	117	84	131
Vestoppland	166	186	142	144	132	204	196	225	257
Nordre Buskeru	199	230	240	263	234	277	223	292	249
Asker og Bæru	649	832	793	772	765	880	821	556	441
Søndre Buskeru	694	834	671	631	752	827	761	811	633
Vestfold	1 026	1 172	1 046	1 262	1 085	1 158	1 302	1025	1190
Telemark	733	787	718	610	517	745	744	795	795
Agder	1 253	1 404	1 263	1 034	1 265	1 569	1 253	1484	1570
Rogaland	1 270	1 431	1 122	1 171	1 167	1 254	1 221	1169	1348
Haugaland og Sunnhordl.	405	456	408	481	473	508	464	444	408
Hordaland	2 010	2 480	1 838	2 008	2 113	2 130	1 953	1911	2203
Sogn og Fjordane	188	243	158	182	165	128	145	152	176
Sunnmøre	348	457	400	227	341	380	396	349	358
Nordmøre og Romsdal	240	227	200	270	225	213	246	329	299
Sør-Trøndelag	1 034	982	1 088	965	774	1 004	901	1011	1283
Nord-Trøndelag	239	243	176	213	198	189	209	228	261
Helgeland	196	158	134	184	219	208	211	191	254
Salten	278	322	212	238	269	331	233	205	347
Midtre Hålogal	144	173	169	150	121	143	142	144	134
Troms	414	366	410	337	377	444	334	344	406
Vestfinnmark	101	108	122	122	148	169	128	146	135
Østfinnmark	71	50	66	78	71	54	46	63	113
Andre	60	61	24	18	56	33	13	29	6
Totalt i landet	21407	23 378	20 299	19 259	19 220	21 343	20 419	19 619	21 866

Beslaglagt mengde fordelt på politidistrikter

Politidistrikt	Cannabis	Amfetamin/ metamfet.	Kokain	Heroin	BZD	Ecstasy*	AAS
	kilo	kilo	kilo	kilo	tabletter	tabletter	medisinske enheter
Oslo	1 016,7	111,0	6,0	49,1	63 851	49	45 322
Østfold	915,6	179,7	33,3	55,3	266 298	160	13 184
Follo	24,7	2,2	0,04	0,04	3 017	33	682
Romerike	85,6	7,1	9,2	9,5	75 531	137	29 219
Hedmark	12,8	1,6	0,1	1,0	2 325	4	1 714
Gudbrandsdal	11,4	1,1	0,01	0,05	1 223	-	65
Vestoppland	2,7	1,3	0,1	0,03	1 806	-	673
Nordre Buskerud	6,2	0,8	0,01	0,002	1 754	116	418
Asker og Bærum	189,1	10,0	0,04	0,05	5 061	19	102
Søndre Buskerud	30,7	1,7	0,08	0,05	3 155	15	1 147
Vestfold	36,5	22,2	4,4	1,1	73 503	20 517	18 151
Telemark	14,5	3,7	0,2	0,03	65 293	114	472
Agder	26,3	22,0	5,0	3,9	28 081	84	10 965
Rogaland	37,0	20,6	1,8	2,3	12 036	715	4 103
Haugaland og Sunnhordl.	3,2	0,9	0,003	0,6	2 157	1	513
Hordaland	29,0	6,8	0,3	3,2	30 875	154	3 899
Sogn og Fjordane	2,0	0,4	Spor	0,004	2 197	-	263
Sunnmøre	6,1	1,7	0,06	2,9	12 220	148	769
Nordmøre og Romsdal	4,7	5,1	0,003	0,1	1 063	7	72
Sør-Trøndelag	87,1	23,1	0,2	0,1	6 099	13	4 844
Nord-Trøndelag	6,8	1,0	0,006	0,002	1 333	32	158
Helgeland	6,3	1,5	0,003	0,5	1 351	5	854
Salten	9,4	1,4	0,04	0,04	904	119	507
Midtre Hålogaland	6,2	0,4	0,001	0,001	133	-	600
Troms	14,0	3,2	0,45	0,006	7 384	23	992
Vestfinnmark	1,8	0,1	0,01	-	2 518	-	55
Østfinnmark	1,6	0,4	-	0,001	209	-	-
Andre	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	2 588,0	431,0	61,3	130,1	671 377	22 465	139 743

* Inkludert foreleggssaker som ikke er kjemisk analysert.

Antall narkotika- og AAS-beslag fordelt på politidistrikter i 2008:

Politidistrikt	Cannabis	Amfetamin/ metamfet.	Kokain	Heroin	BZD	Ecstasy	AAS
Oslo	2 597	980	267	522	897	15	57
Østfold	765	369	68	81	219	18	32
Follo	375	147	24	24	85	5	12
Romerike	603	251	66	51	220	9	63
Hedmark	330	201	12	42	92	3	9
Gudbrandsdal	89	35	3	12	18	-	2
Vestoppland	129	67	6	21	40	-	5
Nordre Buskerud	147	79	7	6	47	3	8
Asker og Bærum	250	118	20	42	96	4	8
Søndre Buskerud	341	197	31	47	118	7	8
Vestfold	689	320	43	43	184	11	27
Telemark	460	271	43	19	133	14	12
Agder	872	549	68	48	336	9	28
Rogaland	728	404	36	54	254	30	43
Haugaland og Sunnhordl.	202	114	5	9	93	1	8
Hordaland	964	571	32	306	505	17	43
Sogn og Fjordane	94	43	1	3	28	-	2
Sunnmøre	169	112	4	6	79	7	13
Nordmøre og Romsdal	152	125	1	17	46	2	4
Sør-Trøndelag	792	371	29	27	164	3	22
Nord-Trøndelag	157	54	3	9	26	1	2
Helgeland	156	85	3	2	33	1	7
Salten	249	86	8	9	36	3	5
Midtre Hålogaland	93	34	1	3	11	-	1
Troms	232	119	20	28	47	6	13
Vestfinnmark	57	54	3	-	27	-	7
Østfinnmark	74	31	-	1	8	-	-
Totalt	11 766	5 161	804	1 432	3 847	169	441

Narkotikadødsfall

Det er registrert 183 narkotikadødsfall i Norge i 2009.

Tallmaterialet er underkastet en omfattende kvalitetskontroll bl.a. ved gjennomgang av tilgjengelige obduksjonsrapporter.

Det som er lagt til grunn er inklusjonskriterier definert av EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) hvor opioidene heroin, morfin, metadon og fentanyl er medtatt. I tillegg er sterke sentralstimulerende stoffer som amfetamin, metamfetamin og kokain inkludert. Ulykker, selvdrap, forgiftninger av stoffer som ikke er klassifisert som narkotika er ikke tatt med.

Blandingsmisbruk er dokumentert i et flertall av tilfellene. For øvrig er følgende interessante funn registrert:

- Heroin synes som tidligere år, å være hovedårsaken til et flertall dødsfallene. I 111 tilfeller (60 %) er det påvist MAM (monoacetylmorfin), et spaltningsprodukt som viser at heroin er inntatt. I tillegg er det påvist morfin i 28 andre saker (15 %), uten at det er mulig å avgjøre om dette er et spaltningsprodukt fra heroin eller om det skyldes inntak av legale morfinholdige legemidler.
- I 90 saker (49 %) er det påvist ett eller flere benzodiazepiner (BZD). BZD er ikke et inklusjonskriterium alene, men kan i kombinasjon med heroin, morfin og/eller etanol gi en utilsiktet addisjonseffekt.
- I 29 av tilfellene (16 %) er det påvist metadon. Det er ikke kjent hvor mange av disse som gikk på legal dosering av metadon (LAR).
- I fem av tilfellene (3 %) er det påvist fentanyl. Dette meget potente stoffet foreligger svært sjelden i illegal form.

- Det er et tilfelle hvor GHB (gammahydroksybutyrat) er angitt som sannsynlig dødsårsak.
- Amfetamin, metamfetamin og kokain alene eller i blanding er påvist i 52 tilfeller (28 %).

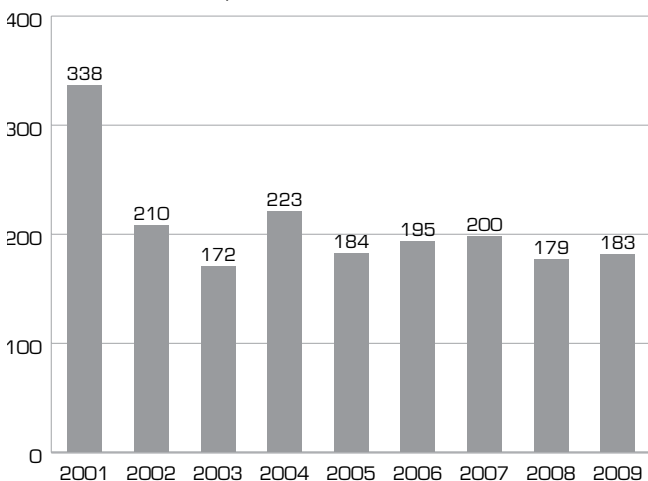
I tallmaterialet er fordelingen mellom kjønnene henholdsvis 146 menn og 37 kvinner.

Andre politidistrikt som har meldt inn narkotikadødsfall er: Agder (4), Nord-Trøndelag (4), Follo (3), Vestfold (3), Hedmark (2), Vestfinnmark (2), Troms (2), Gudbrandsdal (1), Haugaland og Sunnhordland (1), Midtre Hålogaland (1), Nordmøre og Romsdal (1) og Salten (1). De fire politidistriktene hvor det ikke er meldt inn dødsfall som kommer inn under kriteriene er Sogn og Fjordane, Sunnmøre, Helgeland og Øst-Finnmark.

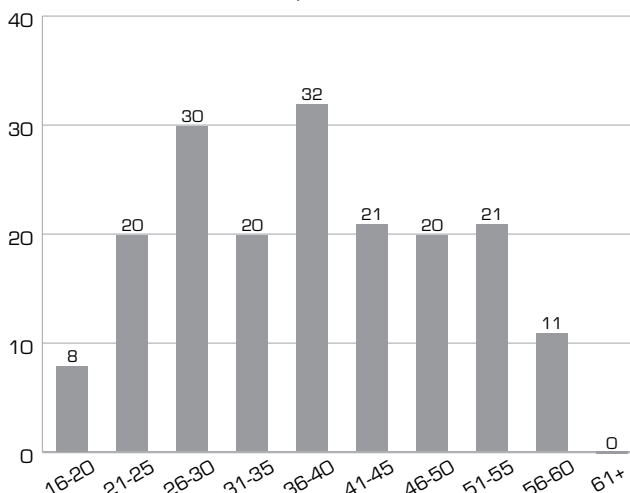
Politidistrikt med flere enn fem overdosedødsfall i 2009

Oslo	73
Østfold	17
Søndre Buskerud	10
Telemark	10
Rogaland	9
Hordaland	9
Vestoppland	8
Nordre Buskerud	6
Romerike	6
Asker & Bærum	5
Sør-Trøndelag	5

Narkotikadødsfall per år

Narkotikadødsfall fordelt på alder 2009

KRIPOS

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet

Brynsalléen 6
Postboks 8163 Dep., 0034 Oslo
Telefon 23 20 80 00, desken 23 20 88 88
www.politi.no/kripos